

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מְתוֹרָתְךָ

נִפְלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

גיליון חג
מורחב

מלך אנרכיסטי, הרצון שלו הוא לא ש'אני אשאר מלך' — אני מלך
רק כשלב בינים, כדי למסור את המלכות לה', שרק ה' יהיה מלך. זהו
הראש, המהות, של מלך המשיח — אני המלך,
אבל שואף לרגע שאוכל להתפטר מהמשרה ולמסור הכל לקב"ה.
מתי זה יהיה? כשכל אחד ואחד יגלה את הניצוץ האלוקי שבעצמו,
עבודה בכח עצמו, ואז לא צריך שום משטר. זהו האידיאל —
ככה ה' ברא את האדם ישר.

[מתוך השיעור 'אנרכיה מתוקנת']

ראש־השנה תשפ"ז

הגליון מוקדש לע"נ הרבנית הצדיקה רבקה שפירא ע"ה בת ר' חיים ויפה שמר ז"ל. נלב"ע כ"ד אלול תשפ"ז

419 | שנה תשיעית
ראש השנה ה'תשפ"ז

מכתב תנחומים 32
לפטירת הרבנית רבקה שפירא ע"ה

הסיפור החסידי 34
מה שווה הפאר?
המלבי"ם

מענות ותשובות 36
תשובות הרב לשואלים
ייקור הזמן בר"ה,
קשיים בשליחות חינוכית ועוד

פאזל אֵלֶּיִם 37
להתעורר מחֶדָּשׁ!
רזי יספר לנו מה קורה פֶּשֶׁהֶמֶלָה
חוזר לארמון והיכן אֲנִינֵנו נִמְצָאִים

המלכה משיחית 04
נקודה מעובדת
החזרה לטבע היהודי

רמזי תשפ"ז 05
רמזים וסימנים לשנה החדשה

אנרכיה מתוקנת 13
"זכור ימות עולם" –
עשר תקופות בהיסטוריה היהודית
הדרך מ"איש הישר בעיניו"
לאנרכיה משיחית

כוונת תקיעות שופר 26
רשימת הרב
סדר התקיעות בעבודה פנימית

גזרה שוה של רחמים 28
דברות המגיד לראש השנה
ירידת ה' אלינו והציאה אל המרחב

העלון מופק ע"י עמותת
אוהבים להיות יהודים.
לקבלת השיעורים במייל
ולהצטרפות לצוות המפיצים:
itiel@pnimi.org.il
עורך: אביב מויאל
עיצוב: דעה צ'אביחיל
מערכת: הרב יוסף פלאי,
בעד יעקבי ואיתיאל גלעדי
עריכת מקורות: ישראל כץ, מנחם-
זאב וינגורט, יוחאי אלימלך רוה

נכון שיכתוב בצורת ספר השיעורים שלומד.
בברכה
"הוראת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש,
מתוך מכתבו אל הרב גינזבורג מימי אלול ה'תשמ"א)

הקדמת המערכת

שבת שלום ושנה טובה ומתוקה לכל קוראי **נפלאות**, בתוך כל בית ישראל. **חמישה שיעורים בגליון ראש השנה המורחב שלפניכם:** רמזי **שנת תשפ"ז**, שיעור על **תיקון האנרכיה**, ביאור על תורה של **הרב המגיד לר"ה**, רשימה על **כוונות השופר** ומכתב ניחומים לבני משפחת **הרבנית רבקה שפירא** ע"ה.

כהרגלנו **גליון הראשון של השנה** החדשה, נפתח עם – **רמזי תשפ"ז** – השנה הבאה עלינו לטובה. הרב, כדרכו בקדש, נותן שלל רמזים מתוקים לקראת השנה החדשה, **'סימנים טובים'** לראש השנה המהווים סימני דרך, ברכות ונתינת כח **לעבודה המיוחדת של השנה** כולה. השיעור השני – אנרכיה מתוקנת – הוא **התוועדות נפלאה** שנמסרה בשבע ברכות שכולו קירוב **בתלאביב**, הממשיכה את התוועדות ח"י אלול על **הרפורמה הקדושה**, ומשרטט את כל **ההיסטוריה היהודית** כרצף של עשרה שינויים וחידושים נפלאים. מתוך התמונה מצטייר כיצד מתוך הטבע הראשון של היהודי, **טבע של אנרכיה** שלא רוצה להכנס לשום מחויבות, מתקדם העם למלוכה (מונרכיה) ולשלטון התורה (תיאוקרטיה), אך בסופו של תהליך חוזרים לבטא בצורה מתוקנת את **החופש היהודי** לעשות את הישר בעינינו ובעיני ה' גם יחד. **שיעור יסודי, מאיר עינים ומרענן**, שגם נותן מבט חדש על עבודת ראש השנה, כפי שניתן לקרוא בנקודה המעובדת.

בשיעור השלישי, רשימה חדשה מהשבוע על – דברות המגיד לראש השנה – לומדים כיצד מדת הרחמים של ה' מתבטא ב"**גזרה שוה**", שמביאות אותו 'להשתוות' עמנו בעולמנו הצר וכך להוציאנו **אל המרחב**.

השיעור הרביעי – **כוונות תקיעת שופר** – הוא רשימה ממוצאי ראש השנה אשתקד, עם **כוונה קצרה ותמציתית לסדר התקיעות**, המזמינה להתבוננות ולעבודת לב פנימית. בתחילת השבוע התבשרנו על פטירתה של **הרבנית הצדקנית רבקה שפירא ע"ה**, ראש מדרשת שובה, שהפיצה לנשים רבות תורה של שכל טוב ולב אוהב, וגם אָמם של תלמידים חשובים של הרב, שעמדה בעצמה בקשר עמוק עם הרב במשך השנים. **במכתב תנחומים** לבני המשפחה עומד הרב על סוד השם רבקה ועל הלימוד ממנה שראוי לתת אל הלב. תנצב"ה. השבוע נסיים בשעטו"מ את **לימוד הנ"ך** בסדר היומי [בפעם השלישית ו"**בתלת דימני הוי חזקה**"] ונתחיל את ספר יהושע מחדש, וזו **הזדמנות פז** (דשנת תשפ"ז) לקפוץ על העגלה ולהצטרף ללימוד. **לנוחות הלומדים** ניתן למצוא את כל סדר הלימוד בתוספת מרובה על העיקר בחוברת "**לשקד על דלתתי יום יום**" העולה **לאתר הקהילתי שלנו** מדי שבוע, עם אפשרויות להרשמה לקבלת החוברת באופנים שונים. derechaim.info

שבת שלום ומבורך, לשנה טובה נכתב ונחתם, המערכת

נקודה

מעובדת מתוך שיעור

המלכה משיחית

לסוג של אנרכיה – אחרי יהושע, שהיה מנהיג ריכוזי, העם מתחלק לנחלותיו, ללא שלטון מרכזי, ולפי מדת הצורך קמים לו שופטים (כלליים או מקומיים). בסופו של דבר, "איש הישר בעיניו יעשה" מביא לאסונות, העם דורש מלך – למורת רוח ה' – וכל תקופת בית ראשון היא תקופת המלכים (מונרכיה). המלכות מתדרדרת לשחיתות וחטא, מביאה לחורבן, ובתקופה בית שני את עֲצַמַת המלכים מחליפה הנהגה של תורה, עם התפתחות התורה שבעל פה ועלית קרנם של חכמים (תיאוקרטיה).

אכן, מאז חורבן בית שני נראה שיש תהליך מתמיד של חזרה לטבע היהודי הבסיסי, האנרכיסטי – טבע של חשיבה עצמאית והתנגדות לכל השתלטות חיצונית: ממרכז אחד חזק של היהדות בבבל עוברים לפיזור בכל התפוצות, שמפורר גם את הסמכות ההלכתית. אחר כך מתגלה החסידות, שמעצימה את עבודת הפרט, כאשר הרבי משמש לו השדאה ועזרה לישור הלב ובירור הרצון האמתי. גם מלך המשיח לא יחזיר את הגלגל לאחור – אדרבא, הוא יקדם את העולם לאנרכיה קדושה ושמורה־מנפילות, בה "גדול מי שאינו מצווה ועושה", כשמגמתו הפנימית היא להחזיר את המלכות לה' לבדו.

המבנה הפנימי הזה של ההיסטוריה – מבריאת אדם הראשון ועד ביאת משיח לו אנו מחכים "היום" (כינוי לראש השנה) – מלמד כי המלכה ה' איננה שעבוד חיצוני שנועד לבטל את האישיות העצמאית, אלא להיפך: כשיהודי ממליך את ה' לבדו הוא הופך בעצמו למלך ("עבד מלך – מלך"), שהגדרתו היא ש"אין על גביו אלא ה' אלהיו" – אדם שאחראי בעצמו על מציאת דרך לתיקון עולם, מתוך לב ישר ונאמן.

עבודת ראש השנה היא המלכה ה' – יום של קבלת־עול מוחלטת של האדם והמלכה ה' על העולם כולו (מלכויות). אכן, ראש השנה הוא גם בריאת אדם הראשון, תחלת ההיסטוריה האנושית, והזמן ל"זכר ימות עולם בֵּינו שְׁנוֹת דָּר וָדָר" – הסתכלות על השנה בתוך תהליך ההיסטוריה כולה (זכרונות). וכמובן, ראש השנה הוא גם הזמן לשינוי והתחלה חדשה בתרועה רמה (שופרות). המכלול הזה מזמין הסתכלות מחודשת על מהותה ואופיה של ההמלכה:

"עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יֵשֶׁר וְהָמָּה בְּקִשּׁוֹ הַשְּׁבִנוֹת רַבִּים" – אדם הראשון נברא ישר, ואם לא היה חוטא (בו ביום) "הישר בעיניו" היה גם "הישר בעיני הוי'", והאנושות היתה יכולה להתקיים באנרכיה בריאה, ללא כל צורך בכפיה חיצונית. אכן, הסתת הנחש הביאה לחטא הקדמון, שהפך את האנרכיה לאגואיסטית ומזיקה.

את חטא אדם הראשון תקנו האבות הקדושים, על שמם נקרא ספר בראשית "ספר הישר" – "ספרם של ישרים". בלבבם הנאמן הם עבדו את ה' ביושר, מתוך הוראת־כליותיהם, ללא כל כפיה חיצונית. אכן, אחרי גלות מצרים – בה השתעבד עם ישראל למלך עריץ – העם משתחרר לחיי־תורה בהנהגת משה רבינו, בה "גדול המצווה ועושה".

עם הכניסה לארץ ישראל חוזר עם ישראל

שיעור

רמזים וסימנים לשנה החדשה

רמזי תשפ"ז

לקראת השנה הבאה עלינו לטובה
– שנת ה' אלפים תשפ"ז,
חמשת אלפים שבע מאות ושמונים
ושבע שנים לבריאת העולם –
נתבונן בסימנים טובים לשנה
החדשה, כמנהג ישראל,
"סימנא מלתא היא".^א

הזדמנות פז

הרמז הפשוט ביותר הוא **תהא שנת פז**. המלה פז בלשון הקדש פירושה אבן יקרה^ב או זהב טוב ומזוקק^ג, ומכאן הביטוי 'הזדמנות פז', אפשרות נדירה לזכות בדבר גדול^ד. כל אחד צריך לדעת לנצל הזדמנות פז הנקדית על דרכו בהשגחה פרטית (כמו "מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה"^ה), ובמיוחד בנוגע לכלל הצבור יש לנצל הזדמנויות פז ולא להתמהמה, "קול דודי דופק פתחי לי".^ו

כך אמר הרבי מליובאוויטש לאחר מלחמת

ששת הימים שזו "הזדמנות פז" ויש לנצל את ההתעוררות הגדולה ולקרב את לב ישראל לאבינו שבשמים^ז. גם היום, השנה הבאה עלינו לטובה **תהא שנת הזדמנות פז** לקירוב עם ישראל לה' אלהי ישראל ולתורת ישראל, מתוך הכרה ב'שלוש השלמויות', שלמות העם, שלמות התורה ושלמות הארץ. גם ביחס לאומות העולם, תהא שנת הזדמנות פז לקרב את האומות לאמונת ישראל^ח, עד לקיום החזון המשיחי "כִּי אֶזְאָה אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לְקַרְא כָּלֶם בְּשֵׁם הוִי לְעַבְדוֹ תְּכֶם אֶחָד"^ט.

תיקון המשפט

הרמזים הבאים מבוססים על חשבונות גימטריא (אחת המדות שהתורה נדרשת בהן). **תשפז = חשן משפט**. חשן המשפט על לבו של הכהן הגדול (ובו אבנים יקרות, "פז") שייך לתיקון המשפט בישראל^א, "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשֶׂים לַלְוִיִּם"^ב, משפט צדק על פי תורתנו הקדושה, לפי חלק 'חשן משפט' בשולחן ערוך.

נערך ע"י יוסף פלאי מרשימות הרב אלול תשפ"ו.

א הוריות יב, א.

ב ראב"ע שיר השירים ה, יא.

ג ספר השרשים ערך פז.

ד כמו באדיש "גאלדענע געלעגנהייט".

ה ע"פ מכילתא לשמות יב, יז (וראה רש"י יומא לג, א בד"ה "אין מעבירין").

ו שיר השירים ה, ב. ובהמשך שם מתוארת ההחמצה לאחר שהרעה מתעצלת לקום, ואז "דודי חמק עבר"...

ז ראה גליון 'כפר חב"ד' 806, רשימת "יחידות" של הרב חיים גוטניק אצל הרבי.

ח ראה בהרחבה בספר **המהפכה הרביעית**.

ט צפניה ג, ט.

י ברייתא דל"ב מדות דרבי אליעזר בן רבי יוסי הגלילי, מדה כט.

יא רש"י שמות כח, טו "חשן משפט שמכפר על קלקול הדיו".

יב שמות כא, א.

המשפט העברי

הוא בהשראת
'האורים והתומים'
הנתונים בתוך
החשן, השראה
אלקית וסייעתא
דשמיא לכוון את
ההלכה למעשה

שמחת השבת

בראש השנה
מביאה לתשובה
מאהבה רבה
שהיא תשובה
משמחה, 'תשובה
עילאה' של
דבקות בה'

משפט בשו"ע. ובעזרת ה' תהיה זו שנה של
תיקון המשפט בשלמות, "וְאִשִּׁיבָה שְׁפָטֶיךָ
פְּבִרְאשָׁנָה וְיַעֲצִיב פְּבִתְחֻלָּה אַחֲרֵי כֵן יִקְרָא לָךְ
עֵיר הַצֶּדֶק קִרְיָה נְאֻמָּה"^{כא}.

ושמחת בחגך

תשפו = ושמחת בחגך. "וְשִׂמְחָתָּ בְּחַגְךָ...
וְהֵייתָ אֶךְ שְׂמֵחַ"^{כב}, לא רק בחג הסוכות אלא
בכל שלשת הרגלים^{כג} "מועדים לשמחה חגים
וזמנים לששון", וגם בכל שבתות השנה, "וְכִיִּם
שְׂמִיחָתְכֶם" אלו השבתות^{כד} (שבת היא 'מוחין
דאבא', חכמה, והחגים הם 'מוחין דאמא', בינה^{כה},
ושניהם מתחברים "תדין ריעין דלא מתפרשין
לעלמין"^{כז}).

בשנת תשפ"ז, היום הראשון של ראש
השנה (א' בתשרי) חל בשבת – ראש השנה
נכלל בקדושת שבת קדש, מנוחתה ושמחתה,
"וְקִרְאתָ לְשַׁבָּת עֲנֵגָה... אֲזַי תִּתְּעֶנְגַּ עַל הוִי"^{כח}
(תענוג עליון הפועל את ההמשכה וההארה של
תקיעת השופר). שמחת השבת בראש השנה
מביאה לתשובה מאהבה רבה (ההופכת זדונות
לזכויות^{כט}) שהיא תשובה משמחה, 'תשובה
עילאה' של דבקות בה'. תשובה בכלל שייכת
לבינה, "ולבבו ביין ושב"^ל – ובפרט תשובה
עילאה, **תשובה עילאה**^{לא} – והבינה היא מקור
השמחה, "אם הבנים שמחה"^{לב} (ולכן הבינה היא

המשפט העברי
הוא בהשראת 'האורים
והתומים' הנתונים בתוך
החשן, וְנִתְּתָ אֶל חֲשֹׁן
הַמִּשְׁפָּט אֶת הָאוּרִים וְאֶת
הַתֹּמִים^{לד}, השראה אלקית
וסייעתא דשמיא לכוון את
ההלכה למעשה (ולדעת
מהו ה'סעיף' בשולחן
ערוך המתאים למציאות
שלפנינו, כשם שהאותיות
בחשן המשפט מאירות
לעיני הכהן הגדול על ידי
האורים והתומים^{לה}).

חֲשֹׁן מתחלף בחֲשֹׁן
(חלוף ש-ס באותיות
השיניים). בפסוק "וְהָיָה
אֲמוֹנַת עֲתִידָה חֲשֹׁן וְשׁוֹעֵלַת
חֲכָמַת וְדַעַת"^{לו} הרומז
לששה סדרי משנה, "חֲשֹׁן
זה סדר נשים, וְשׁוֹעֵלַת זה

סדר נזיקין"^{לז}, ואם כן "חשן-חסן משפט" הוא
חבור סדר נשים (חלק 'אבן העזר' בשולחן ערוך)
וסדר נזיקין (חלק 'חשן משפט'), המתבטא
בהתחשבות מיוחדת בטענות הנשים – אשר
מתוך "בינה יתרה" שבהן מחדשות חדושים
מופלאים בתורתנו הקדושה^{לח}, כמשפט בנות
צלפחד^{לח} (שהיו "חכמניות, דרשניות וצדיקות"^{לט})
שהקב"ה הסכים לדבריהן, "כִּן בְּנוֹת צֶלְפָּחַד
דִּבְּרֹת"^ל.

אם כן, בשנה הבאה עלינו לטובה יש להגות
היטב בגדרי המשפט העברי מתוך חלק חשן

יג שמות כל, ח.

יד יומא עג, ב.

טו ישעיה לג, ו.

טז שבת לא, א.

יז ראה 'לוח היום יום' ט' אלול.

יח במדבר כז, ה "וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי הוִי".

יט בבא בתרא קיט, ב.

כ במדבר כז, ז.

כא ישעיה א, כו.

כב דברים טז, יד-טו.

כג פסיקתא דרב כהנא נספחים אות ב (ילקו"ש ויקרא
רמז תרנד).

כד ספרי בהעלותך פיסקא עז. אלא שבמועדים העיקר
הוא השמחה ובשבת השמחה נכללת בענג.

כה ראה זהר ח"ג צה, א; פע"ח שער מקראי קדש פ"א.
וכמבואר בחסידות בכ"מ – ראה לקו"ת צו יב, א; סידור עם
ד"ח סדר סעודת שבת ר, ג"ד. ועוד.

כו ראה זהר ח"ג רצ, ב; זהר ח"א קכג, א.

כז ישעיה נח, יג"ד.

כח יומא פו, ב.

כט ישעיה ו, י.

ל זהר ח"ג קכג, א"ב. מבואר באריכות באגרת התשובה
בתניא (פ"ד ואילך).

לא תהלים קיג, ט.

מקור כל החגים בשנה).

השמחה בה' קשורה לבטחון בה', "פי בו ישמח לבנו פי בשם קדשו בטחנו"^{לב}. ורמז נוסף: "בחגך" ראשי תבות בינה חסד גבורה כתר (המשכה מהבינה, מקור השמחה, למדות חסד וגבורה, ועליה לכתר הנעלם), והנה בינה חסד גבורה כתר = 975 = אהבה פעמים בטחון.

כיון שהכל הולך אחר הפתיחה^{לג}, וראש השנה כולל את כל השנה (כראש הכולל את כל אברי הגוף)^{לד}, על כן כל השנה הבאה עלינו לטובה היא 'שנה שבתית' – רוויה מנוחה, ענג ושמחה – וגם 'שנה חגיגית', ושמחת בחגך".

זית רענן

תשפז = זית רענן. "זית רענן יפה פרי תאר קרא הוי' שמוך"^{לה} – עץ הזית הוא רענן ולח כל ימות השנה, בקיץ ובחורף (עץ 'ירוק עד' שעליו אינם נושרים), וכך תהא השנה הבאה עלינו לטובה שנה רעננה.

מפרי הזית יוצא השמן, יצהר, הרומז לסודות התורה, "רזין דרזין דאורייתא" (מעל "רזין דאורייתא")^{לו}. "זית רענן" ראשי תבות רז^{לז}, כאשר רז = אור, "תורה אור"^{לח} בכלל ואור

לב שם לג, כא.

לג ע"פ פרקי דרבי אליעזר פמ"ב.

לד עטרת ראש שער ר"ה בתחלתו.

לה ירמיה יא, טז. "פרי תאר" הוא שם ספרו של בעל אור החיים הקדוש על שולחן ערוך יורה דעה, וראוי לעסוק בספר זה בשנה הבאה.

לו ירמיה יא, טז.

לז שאר האותיות זית רענן = 580 = י פעמים חן. נמצא שיש כאן סוד (רז) החן, ראשי תבות חכמה נסתרה.

לח משלי ו, כג.

פנימיות התורה בפרט.

במושגי הקבלה: זית ושמן שייכים לחכמה, ובפרט להמשכת היסוד מהחכמה ("יסוד אבא ארוך ומסתיים ביסוד ז"א"^{לט}, וכן בשבעת המשקים השמן הוא כנגד היסוד^מ), עד המשכת היסוד במלכות. המלכות היא "כנסת ישראל" (מקור נשמות ישראל), והמשכת השמן אליה היא גילוי רזין דרזין דאורייתא לנשמות ישראל – יהי רצון שיתקיים כך בשנה הבא עלינו לטובה.

רמזים נוספים: **זית רענן** ועוד **יצהר** = 1092 = **מב** פעמים הוי', רמז לארבעים ושנים שמות הוי' הכתובים בתפלין שלנו (של יד ושל ראש יחד) = "ומי כעמך פישאל גוי אחד בארץ"^{מא}, הפסוק הכתוב בתפלין של השם יתברך ("תפלין דמארי עלמא")^{מב}. **זית רענן יצהר שמן** = 1482 = הוי' פעמים אל הוי', "אל הוי' ויאר לנו"^{מג} (אור של השמן למאור).

הנותן בים דרך

תשפז = הנותן בים דרך, כנבואות הגאולה של ישעיהו "כֹּה אָמַר הוֹי הַנֹּתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבַמַּיִם עֲזִים נְתִיבָה"^{מד}. האר"י הקדוש לימד^{מה} כי הפסוק "הנותן בים דרך" הוא כוונת חדש אלול, בו מאירים י"ג מדות הרחמים – כוונת התשובה ותקון

לט ע"ח שער הכללים פ"ו; של"א פ"ג. ובכ"מ.

מ רפואה שלמה פ"ד עמ' 90'88; עץ פרי מאמר "ארץ זבת חלב ודבש – חליבה בשבת וביו"ט" הערה ד.

מא שמואל"ב ז, כג.

מב ברכות ו, א.

מג תהלים קיח, כז.

מד ישעיה מג, טז.

מה שער רוח הקדש יחוד י"ו.

כיון שהכל הולך
אחר הפתיחה,
וראש השנה כולל
את כל השנה,
על כן כל השנה
הבאה עלינו
לטובה היא 'שנה
שבתית'

עץ הזית הוא
רענן ולח כל ימות
השנה, בקיץ
ובחורף, וכך תהא
השנה הבאה
עלינו לטובה שנה
רעננה

כל החטאים

הגדולים נבעו
מקוצר רוח
ופזיזות יתרה:
חטא אדם
הראשון שלא
המתין לשבת
קדש; חטא העגל
כשישראל לא
המתינו לרדת
משה מהר סיני;
חטא המרגלים
כשנדחפו
בשליחת
המרגלים ומיהרו
לקבל את דיבת
הארץ; וחטא דוד
ובת שבע, כאשר
דוד לא המתין
לשאתה כראוי
אלא "אכלה פגה"

הברית. בתמצית: "ביום"
היינו "מצולות ים"^{מו},
מקום החטאים ופגם
הברית (וכן **ביום** = **בן**, שם
ב"ן שייך לעולם העשיה,
"אף עשיתיו"^{מד} לשון חרון
אף^{מו}). תיקון הפגם הוא
בתשובה עילאה, בבניה,
אמא עילאה^{מט} (תשובה
המתקנת גם את פגם
הברית שתשובה תתאה
אינה מועילה לו^נ), סוד
דרך = **סג קסא**, השמות
המאירים בבניה (**סג**) הוא
מילוי שם הוי' בבניה,
יוד הי ואו הי; קסא הוא
שם אהיה במילוי יודי"ן,
אלף הי יוד הי. כך עולים
הנצוצות הקדושים אשר
נפלו ל"מצולות ים",
למקורם בבניה עילאה,
וזה סגולת חדש **אלול**
בגימטריא **בינה**.

עוד מוסבר כי **דרך** = **ב**

פעמים **יבק**, סוד "מעבר יבק"^{נא}, ומבואר כי **יבק**

אותיות **בקי** – על האדם להיות "בקי ברצוא,
בקי בשוב"^{נב}, "אם אָסַק שְׁמַיִם שָׁם אֶתָּה [רצוא]
וְאֶצִּיעָה שְׂאוֹל הַגֶּן [שוב]"^{נג}.

ארך אפים, ארך רוח

במדותיו של הקב"ה נאמר "אָרַךְ אַפַּיִם"^{נד}
(מי"ג מדות הרחמים), ועל האדם ללכת במדותיו
של הקב"ה ולהיות ארך אפים, "טוֹב אָרַךְ אַפַּיִם
מִגִּבּוֹר וּמִשָּׁל פְּרוּחוֹ מִלֵּכָד עִיר"^{נה}. ביטוי דומה
לזה הוא "ארך רוח", "טוֹב אָרַךְ רוּחַ מִגִּבּוֹה רוּחַ"^{נו}.
והנה **תשפז** = **ארך אפים ארך רוח**.

מדת ארך אפים וארך רוח היא יסוד גדול
בעבודת ה'^{נד}. כל החטאים הגדולים נבעו מקוצר
רוח ופזיזות יתרה: חטא אדם הראשון שלא
המתין לשבת קדש (שאז היה יכול לאכול מעץ
הדעת)^{נז}; חטא העגל כשישראל לא המתינו
לרדת משה מהר סיני (עגל בארמית פירושו מהר,
"בעגלא"); חטא המרגלים כשנדחפו בשליחת
המרגלים^{נח} ומיהרו לקבל את דיבת הארץ; וחטא
דוד ובת שבע, כאשר דוד לא המתין לשאתה
כראוי אלא "אכלה פגה"^{נז}.

מדת ארך אפים התגלתה למשה רבינו
לאחר חטא העגל, ואז "וַיִּמְהַר מֹשֶׁה וַיִּקְדֹּ אֶרְצָה
וַיִּשְׁתַּחֲוֶה"^{נא}, "מה ראה? ארך אפים ראה"^{נב}.
משה הוא "עֵנִיו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי"

נב לקוטי מוהר"ן, ו, ד.

נג תהלים קלט, ח.

נד שמות לד, ו.

נה משלי טז, לב.

נו קהלת ז, ח. שני הפסוקים: ויעבר הוי' על פניו ויקרא הוי'
הוי' אל רחום וחנן ארך אפים ורב חסד ואמת, טוב אחרית
דבר מראשיתו טוב ארך רוח מגבה רוח = 4928 = 22 (סוד כב
אתון דאורייתא, "ואני אבטח בך") פעמים 224, דרך כנ"ל
(בקי ברצוא בקי בשוב).

נד וראה מאמר ארך אפים בספר שכינה ביניהם.

נח פירוש הש"ך עה"ת בראשית ג, א וויקרא יט, כד.
הובא בלקו"ת פרשת קדושים (כט, א) עם סמך לדבריו
מבראשית רבה ז, כ; ויקרא רבה כה, ב.

נט ראה רש"י על דברים א, כב.

ס סנהדרין קז, א.

סא שמות לד, ח.

סב סנהדרין קיא, א.

מו מיכה ז, יט.

מד ישעיה מג, ז.

מח של"ה הקדמה (יא) ל"עשרה מאמרות"; שפע טל
חלק טל שער ראשון פ"א.

מט "הנותן ביום דרך" = ז פעמים חכמה, רמז ליחוד אבא
ואמא עילאין.

ועוד, הנותן כפולת 7; בים כפולת 13; דרך כפולת 7. שבע
ושלש עשרה הם זוג מובהק, כאשר שבע היא בחינת
הנקבה ושלש עשרה בחינת הזכר, ונמצא שב"הנותן בים
דרך" מתקיים "נקבה תסובב גבר" (ירמיה לא, כא), היעוד
המשיחי ("לעתיד לבוא", בינה עילאה).

הנותן בים דרך ובמים עדים נתיבה = 1479 = טוב פעמים פז,
שייך לשנת פ"ז = סוד טוב, וד"ל.

כל הפסוק: כה אמר הוי' הנותן בים דרך ובמים עדים נתיבה
= 1771, "ארבעון" 21 = עז ("מים עדים") פעמים חדוה, סוד
"עז וחדוה במקומו" (דהי"א טז, כז), וד"ל.

נ תניא אגרת התשובה פרק ד.

נא בראשית לב, כג.

"עב גשרים"^{עד} (כאשר החסד ממשיך ומלווה את כל המדות, "עולם חסד יבנה"^{עה}, "יומם יצוה ה' חסדו"^{עו}, עד המלכות המתכוננת בחסד, "והוכן בחסד כסא"). והנה סכום כל ההמשכות, **תרן**, יג, לב, נ, עב = **תשפז**.

כאשר נצרף את הסכום הנ"ל, **תשפז**, לתארי ההמשכות, **עמוד אור, תקון, נתיבה, שער, גשר**, הכל יחד שווה 3210, "אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת צר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחטאה ונקה", י"ג מדות הרחמים (תקוני דיקנא)!

מה רוצים באמת

תשפז = רצון אמת = שמו אמת = ספור אמת.

בספרי הקבלה^{עד} מובא הרמז **שמו** גימטריא **רצון, רצון** ה' נמשך מבחינת "שמו הגדול". צירוף המלה אמת (**שמו־רצון אמת**) היינו מהו רצונו האמתי, 'מה הוא רוצה באמת'^{עה}, וזו תכלית הכוונה בבריאת העולם "להיות לו יתברך דירה בתחתונים"^{עט}.

לכל אדם יש 'ספור' מיוחד, ענין מיוחד שהוא (ורק הוא) מגלה בעולם. הספור של האדם הוא שמו האמתי ורצונו

הַאֲדָמָה^{סג}, "שפל וסבלן"^{סד}, שפלותו וסבלנותו הם מדת ארך אפים. בעומק, מדת "ארך אפים" שייכת לדרגת 'אריך אנפין' (תרגום המושג ארך אפים), י"ג מדות הרחמים שהתגלו בתיקון חטא העגל. ומדת "ארך רוח" שייכת לדרגת זעיר-אנפין (כנגד מדרגת הרוח), סוד תשע מדות הרחמים שנאמרו לאחר חטא המרגלים^{סה}.

המשכת עמודי אור

בלשון הקבלה יש סדר של חמש המשכות עיקריות – עמודים, תיקונים, נתיבות, שערים, גשרים – הכוללים את כל סדר ההשתלשלות מלמעלה למטה:

בכתו יש "תרן" עמודי אור^{סו} (היורדים מכתו למלכות, "כתו עליון איהו כתר מלכות"^{סז}), וכן **"יג"** תיקוני דיקנא^{סח}, סוד י"ג מדות הרחמים (בהם יש "מזל עליון" ו"מזל תחתון"^{סט}, "אאלפך חכמה, אאלפך בינה"^ע, סוד "לאלפים"^{עא}). בחכמה יש **"לב"** נתיבות חכמה^{עב} (שייך לרמז הקודם "ובמים עזים נתיבה").

בבינה יש "חמשים שערי בינה"^{עג}. בחסד יש

עד שרש החסד ב'עטרא דחסדים' שבדעת. הדעת היא כח הגשר־קשר. גם חמש ההמשכות, עמודים, תיקונים, נתיבות, שערים, גשרים, הם כנגד ה' חסדים שבדעת. עה תהלים פט, ג. עו תהלים מב, ט. והוא "יומא דאזיל עם כולה יומין" (ראה זהר ח"ג קג, איב; קצא, ב; ע"ח שכ"ה דרוש ב; פנ"ח שער חה"ס פ"א).

עד לקו"ת פרשת פקודי^ז, ד בשם "ספרי הקבלה הראשונים". עח זה לשונו של הרבי מליובאוויטש במענה לשאלה אישית: "יתבונן מה רוצה באמת" – כלל גדול בעבודת ה'. עט תניא פרק לו.

פ וראה שיעור אור ליד' שבט תשפ"ה, נדפס בגליון נפלאות בשלח תשפ"ה.

סג במדבר יב, ג. סד רש"י על במדבר יב, ג. סה במדבר יד, יד"ח. סו ראה ספר כתר תורה (להר"ד ויטאל), הובא בספר תורת העולה לרמ"א ח"ג פל"ח. של"ה יתרו תטז, א. תניא, אגה"ק כט. וראה פרדס רמונים ש"ח פ"ג. ועוד. סז הקדמת תקו"ז יז, א ("פתח אליהו"). סח ראה ע"ח שיי"ג פ"ט, ובכ"מ. סט שם שער הכללים פ"ה. ובכ"מ. ע איוב לג, לג; ע"פ שבת קד, א. עא תו"א מקץ לד, ג. ובכ"מ. עב ספר יצירה פ"א מ"א. עג ר"ה כא, ב; זהר ח"א ד, א. ובכ"מ.

היום הזה (בפראות איומה, אכזריות וברבריות). שמשון הגבור הושיע את ישראל מיד פלשתים, והיום נקראים בשם הפלשתים (פלשתינאים) הישמעאלים הפולשים לארץ ישראל (שמעוזם בעזה, עיר הפלשתים). אכן, ישמעאל עצמו חזר בתשובה^פ, וגם הגר אמו חזרה לאברהם על ידי יצחק^פ (= הגר, ששמה השתנה לקטורה^פ, "שנאים מעשיה כקטרת"^פ, שינוי שם של בעל התשובה^פ שהוא גם שינוי מזלו לטובה).

בבשורה "הנך הרה ויולדת בן" יש דגש על ההריון הבא מצד האשה, "אשה מזרעת תחילה יולדת זכר"^ז – התעוררות תאוה מצד האשה ("ואל אישך תשוקתך"^{זא}) מעוררת לידת בן-זכר (כמו בעלה, מושא התשוקה). אכן, יש תאוה בהמית פחותה, תאות בשה, ממנה נולד ישמעאל – הגר היא מצרית^{זב}, מבני חם^{זג}, חם טבעי מגושם ("ובחטא יחמתני אמי"^{זד}). ואילו אשת מנוח, שזכתה לגילוי המלאך לפני מנוח, הזריעה תחלה מתוך תאוה בקדושה (להוליד בן שיושיע את ישראל), וזכתה לבן כמותה, שמה הוא צִלְפוֹנִית^{זח} בגימטריא שמשון^{זי}. שמשון הוא דמות משיחית, אך בפועל הוא היה 'משיח דתהו'^{זי} ומהתעוררות האהבה של אמו נותרו סיגים שהתבטאו באהבתו לבנות פלשתים (שכדי להלחם בהם 'עד הנצחון' צריך לא להתפתות אליהם).

האמתי (שמו־רצון אמת), היעוד האמתי שלו בחיים, כחלק מהגשת רצון־אמת של ה'. כל אחד צריך לשאול את עצמו 'מה הספור שלי' וכיצד אני מגשים אותו בפועל. אם כן, שנת תשפ"ז היא שנה המסוגלת לגלות 'מה הספור שלי', 'מה אני רוצה באמת'.

לידת המשיח

תשפז = "הנך הרה ויולדת בן". זו לשון בשורת הלידה שנאמרה בידי מלאך ה', פעם אחת להגר שפחת שרה לפני לידת ישמעאל^{פא}, ושתי פעמים לאשת מנוח לפני לידת שמשון הגבור^{פב}.

אחד מסימני שנת **תשפ"ו** הוא "תהא שנת פרו ורבו" – קיום מצות "פרו ורבו"^{פג} מתחיל בנישואין וזיווג האיש והאשה, ובשנת **תשפז** הגיע הזמן לבשורת הלידה

עצמה, **הנך הרה ויולדת בן** (הודעה־נבואה מאת ה', המחליטה את "פרו ורבו" להתקיים בפועל ממשי).

הגר ילדה את ישמעאל בן אברהם, "פרא אדם ידו בכל ויד כל בו"^{פד}, ובדרכו הולכים הרבה מן האומות בארצות ערב ובדת האסלאם (המכוונים ישמעאלים ומייחסים עצמם לישמעאל) הלוחמים בעם ישראל עד עצם

שנת תשפ"ז היא שנה המסוגלת לגלות 'מה הספור שלי', 'מה אני רוצה באמת'

שמשון הגבור הושיע את ישראל מיד פלשתים, והיום נקראים בשם הפלשתים (פלשתינאים) הישמעאלים הפולשים לארץ ישראל

פה ב"ב טז, ב.

פו פרקי דרבי אליעזר פרק ל.

פז ב"ב טז, ב.

פח בראשית רבה סא, ד.

פט רמב"ם הלכות תשובה פ"ב ה"ד.

צ ברכות ס, א.

צא שם ג, טז.

צב שם טז, א.

צג בראשית רבה מה, א.

צד תהלים נא, ז.

צה בבא בתרא צא, א.

צו מנוח, אביו של שמשון = 104 = חצי הגר־יצחק.

צז ראה בראשית רבה צח, כ ומבואר באריכות בליקוטי אמרים (לרבי צדוק הכהן מלובלין) אות טז (ובכ"מ בספריו).

צח ראה גם סוד ה' ליראיו ש"ט פ"ו.

פא בראשית טז, יא.

פב שופטים יג, ה"ז. ויולדת = ו פעמים הנך (ששת הצירופים, החל מיכה איש החסד, תכלית ישראל להיות "ממלכת כהנים וגוי קדוש").

פג בראשית א, כח.

פד שם טז, יב.

הספק הקיומי העמוק ביותר הוא 'האם בכלל אני קיים', והיא השאלה ששואל חסיד אמת את עצמו, שהרי "אין עוד מלבדו" ואין מציאות אמתית חוץ ממנו

יכול להתדרדר לספק באמונה, "היש ה' בקרבנו אם אין, ויבא עמלק"^ק גימטריא ספק^ק, וקרובן אשם תלוי הוא כח מחיית עמלק (שסופו להיות תלוי על העץ כהמן הרשע מזרע עמלק).

בעומק, קרבן אשם תלוי מלמד על תיקון למצב בנפש של 'ספק קיומי'. הספק הקיומי העמוק ביותר הוא 'האם בכלל אני קיים', והיא השאלה ששואל חסיד אמת את עצמו, שהרי

"אין עוד מלבדו"^ק ואין מציאות אמתית חוץ ממנו. אם הנני קיים בפני עצמי, מנותק מה' ח", הרי זה כרת (כרת פירושו נתוק, נתוק 'חבל הנשמה' ממקורה^ק, "יעקב חבל נחלתו"^ק), ולכן אני במצב של 'אשם תלוי' (ספק כרת). תיקון הכרת הוא כריתת ברית חדשה עם ה' (כברכת "זוכר הברית" בראש השנה), מתוך הכרה שהוא הכל ואני באמת לא־כלום, וכך נפשט הספק הקיומי.

על בריאת העולם נאמר "תֵּלֶה אֶרֶץ עַל פְּלִי מֶה"^ק, בגימטריא בראשית – העולם נברא מתוך ספק קיומי בתחושת היותו 'תלוי על בלימה'. והנה בלימה = פז, תהא שנת פז־בלימה. הספק הקיומי של הבריאה יגיע לפתרונו (התרת הספק) בבנין בית המקדש השלישי והנצחי (שקיומו אינו בספק כלל) – לאחר מחיית עמלק על ידי המשיח (כסדר שלש מצוות הציבור^ק) – שאז תתקיים "דירה בתחתונים", תאות ה' לדור במה שקודם היה הספק הקיומי של המציאות

שלמות התיקון צריכה לבוא בעזרת ה' בשנת תשפ"ז, בקיום "הנך הרה ויולדת בן", "הָרָה וְיִלְדֶת יִתְּדוּ"צ"ח בלידת משיח צדקנו והתגלותו בפועל ממשי. "אשה מזרעת תחלה" – התעוררות כנסת ישראל לקב"ה, והתעוררות כל אחד ואחת מבני ישראל (שבכל אחד ניצוץ משיח^צ) – ועל ידי זה "יולדת זכר" בגאולה האמתית והשלמה (בחינת זכר)^ק. במשיח

יש שלמות של חם דקדושה מצד אמו (הנקראת חפצי בה^ק), משיח אותיות יש חם, בחינת ה'יש' שלו, יחד עם בחינת ה'אין' מצד אביו (יסוד המים, תכונת הקור, מהאבא, ויסוד האש, תכונת החם, מהאמא^ק).

אשם תלוי

תשפז = אשם תלוי. אשם תלוי הוא קרבן הבא על ספק חיוב כרת (כגון אדם שהיו לפניו שתי קערות, באחת שומן ובאחת חֵלֶב, ואכל מאחת מהן ואינו יודע מאיזו)^ק, והוא מכפר בכפרה תלויה ועומדת עד שיודע לו שחטא (ואז יביא קרבן חטאת, כדון אוכל חלב בשוגג)^ק. עצם הבאת אשם תלוי, מבלי להתכחש ולהתעלם מהמצב בתואנות שונות, היא סגולה לצאת ממצב הספק ולגלות את האמת לכאן או לכאן (חטאתי או לא חטאתי), כאשר מה שנמצא בהעלם הלא־מודע יתגלה במודע ואז "אין שמחה כהתרת הספק"^ק. מצב הספק מסוכן,

צח ירמיה לא, ז.

צט מאור עינים פרשות שמות ופינחס בשם הבעש"ט.

ק ראה לקו"ת ואוה"ח ר"פ תזריע. בעתה אחישנה עמ' רפכ"רפג.

קא ישעיה סב, ד.

קב ראה ספר יצירה פ"ג מ"ה ומפרשים שם.

קג כריתות פ"ב מ"ג.

קד שם.

קה ראה שו"ת הרמ"א סימן ה בשם "מאמר החכם";

מצו"ד למשלי טו, ל.

קו שמות יז, דח.

קז הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות קיח.

קח דברים ד, לה.

קט תניא אגרת התשובה פרק ה.

קי דברים לב, ט.

קיא איוב כו, ז.

קיב סנהדרין כ, ב.

הסגולה של

שנת תשפז היא
לחשוף את העלם
הרע שבנפש
ולבערו מן הארץ

(עד ש"היש הנברא ישקף
את היש האמתי"^{ק"ג}),
ואנו מצדנו "נעשה לפניך
כמצות רצונך" עבודת
ה' בשלמות "בלתי לה'
לבדו"^{ק"ד}.

מכאן לרמזו אחרון חביב: **תשפז = אמנון תמר**. "כל אהבה שהיא תלויה בדבר בטל דבר בטלה אהבה ושאינה תלויה בדבר אינה בטלה לעולם. איזו היא אהבה התלויה בדבר? זו אהבת אמנון ותמר, ושאינה תלויה בדבר זו אהבת דוד ויהונתן"^{קטו}. אמנון התעצם עם התאווה, היצר של הנפש הבהמית (ורצה דווקא "מים גנובים ימתקו"^{קטז} אע"פ שהיה יכול לשאת את תמר בהיתר^{ק"ז}, כפי שהיא התחננה לפניו) המגיע מ'העלם הרע' שבנפש שהוא גם מקור הספק של אשם תלוי, לכן **אשם תלוי** מתקן את אהבת **אמנון ותמר**^{ק"ח}. אם כן, הסגולה של שנת **תשפז** היא לחשוף את העלם הרע שבנפש ולבערו מן הארץ, "וְיָאֵת רוּחַ הַסְּמָאָה אֶעֱבִיר מִן הָאָרֶץ"^{ק"ט} שאז בא משיח.

סיכום

נחתום בברכה.

תהא השנה הבאה עלינו לטובה שנת הזדמנות **פז** שבעזרת ה' נדע לנצל "לאלתר

ק"ג. ביאורי הזהר אדמו"ר האמצעי פרשת בשלח ד"ה "עוד י"ל" (מג, ג); סה"מ תרס"א עמ' קצא ואילך; המשך תער"ב ח"ב עמ' א'קמדי"ה.
קיד שמות כב, יט.
קטו אבות פ"ה מט"ז.
קטז משלי ט, יז.
קיד סנהדרין כא, א.
ק"ח אשם תלוי וכן אמנון תמר ראשי תבות את, "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ" – "את השמים" כנגד אשם תלוי (מה שאצלנו ספק וידוע רק לשמים), "ואת הארץ" כנגד אמנון תמר (אהבה ארצית בהתעצמות עם הנפש הבהמית).
ק"ט זכריה יג, ב.

לתשובה, לאלתר לגאולה"^{ק"ב}.

תהא השנה הבאה עלינו לטובה שנת **חשן משפט**, בה נעסוק בתיקון המשפט, מהלימוד העיוני ועד כינון מערכת משפט צדק לעם היושב בציון, "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה"^{קכא}.
תהא השנה הבאה עלינו לטובה שנת **ושמחת בחגך**, שנה שבתית חגיגית ושמחה, מתוך תשובה מאהבה רבה ושמחה.

תהא השנה הבאה עלינו לטובה שנת **זית רענן**, שנה של רענונות והתחדשות תמידית וגילוי רזי התורה, "המאור שבתורה" לכל ישראל.
תהא השנה הבאה עלינו לטובה שנת **הנוטן בים דרך**, בתשובה שלמה המתקנת את כל הפגמים, "וְיִתְשְׁלֶה בְּמַצְלוֹת יָם כָּל חַטָּאוֹתָם"^{קכב}.
תהא השנה הבאה עלינו לטובה שנת **ארכ אפים ארך רוח**, בה נתעצם במדת השפלות והסבלנות החיובית (מבלי לוותר על אף 'הזדמנות פז') והקב"ה יגלה לנו את מדות הרחמים.
תהא השנה הבאה עלינו לטובה שנה של המשכת האורות מהכתר ועד המלכות, דרך **תרך** עמודי אור, **יג** תקוני דיקנא, **לב** נתיבות חכמה, **נ** שערי בינה ועב גשרי החסד.

תהא השנה הבאה עלינו לטובה שנת **רצון אמת**, בה יתברר לכל אחד 'מה הוא רוצה באמת' ו'מה הספור שלו' בעולם.
תהא השנה הבאה עלינו לטובה שנת **הנך הרה ויולדת בן**, "זרעא חיא וקיימא" לכל משפחה בישראל, ישועת ישראל מאויביהם ('גלגולי' ישמעאל ופלשתים), ולידת-התגלות מלך המשיח במהרה בימינו.

תהא השנה הבאה עלינו לטובה שנת **אשם תלוי**, שמחה של התרת הספקות, מחיית עמלק-ספק ובניין בית המקדש בו תתקיים תאות ה' לדירה בתחתונים.

קכ. הרבי הרי"צ טבע את הפתגם ב"קול קורא" בער"ח סיון תש"א, והחל מאז השתמש בו פעמים רבות.
קכא ישעיה א, כז.
קכב מכת"ז, יט.

השיעור נמסר בשבע ברכות של ומוקדש לזכות
החתן והכלה **אביעדזאב וקמה** ש' ברלוי
לרגל בואם בבית הנישואין - **אור לכ' אלול**. בנין עדי-עד

שיעור

"זכור ימות עולם" – עשר תקופות בהיסטוריה היהודית

אנרכיה מתוקנת

קיצור מהלך השיעור

בשיעור מופלא ופוקח עינים מתחלקת כל **ההיסטוריה היהודית לעשר תקופות**, שכל אחת מהן מתאפיינת ב**סדר-עולמי חדש** (כפי ש'הובטח' בהתוועדות ח"י אלול, "רפורמה קדושה", שהתפרסמה בגליון הקודם). הקו הפנימי שחורז את המהלך הוא **התקדמות** מטבע ראשון יהודי של **אנרכיה** למבנים ממוסדים יותר – **מונרכיה ותיאוקרטיה** – ושוב חזרה ל**אנרכיה משיחית-חיובית**, הכוללת יסודות חיוביים ומתוקנים גם מהדרכים האחרות. יש בשיעור גם העלאה של נשמות כמה מהוגי **הדעות האנרכיסטיים** ביותר, והוא מעורר מחשבות גם בנוגע **לעבודת ההמלכה של ה' בראש השנה**. שיעור שמחכה להפוך לסדרת ספרי לימוד היסטוריה (ומכיל בתוכו חומרי גלם לדוקטורט אחד לפחות...).

"נצח ישראל"

כאשר שמחים בשמחת חתן וכלה צריך לחשוב על הביטוי "נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם"^א. בחתונה בונים עוד נדבך, עוד שלב של "נצח ישראל".

"נצח ישראל" היינו הנצחיות של עם ישראל, על ידי בנין בית נאמן בישראל. "נצח ישראל" הוא גם הנצחון של עם ישראל, "דידן נצח" – הכרעה ונצחון במלחמות שלנו, עד

ביאת גואל צדק במהרה בימינו. "נצח ישראל" הוא גם מלשון ניצוח על המלאכה או ניצוח על התזמורת. אלו שלשה פירושים בנצח – ניצוח (כמו על תזמורת, כמו בספר תהלים "למנצח"^ב), נצחון ונצחיות.^ג

שוב, כאשר חתן וכלה מתחתנים הם מחדשים וממשיכים ומעצימים את נצח ישראל. לכן, על החתן והכלה, וכל מי שמשותף בשמחה, גם לתת את הדעת, להתבונן, על כל תולדות עם ישראל – מאיפה התחיל כל הסיפור שלנו

ב תהלים יט, א; כ, א; סז, א. ובכ"מ.
ג ראה ספר הנפש פי"א.

נרשם ע"י איתיל גלעדי. שבע ברכות אביעדזאב וקמה ש' ברלוי (ח"ב). אור לכ' אלול תשפ"ו – כקולם, תל אביב.
א שמואל א טו, כט.

הראשון בחמשה חומשי תורה. הוא נקרא "ספר הישר"^{יב}, "ספרן של ישרים"^{יג}, הם הולכים ישר, כמו שה' ברא את האדם ישר, לפני שהמה יזמו וחשבו חשבונות רבים – "עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם יָשָׁר וְהָמָה בִּקְשׁוּ חֲשָׁבוֹנוֹת רַבִּים"^{יד}. תקופת האבות נקראת "לפני הדבור"^{טו}, והיא גם לפני הגלות הראשונה שלנו.

התקופה השנייה היא גלות מצרים, הכלל של כל הגלויות שלנו^{טז}.

התקופה השלישית, שבזמן היא יחסית תקופה קצרה, רק דור אחד של ארבעים שנה, היא דור המדבר. זו תקופה קצרה אבל גדושה – יוצאים ממצרים, מקבלים את התורה, בונים את המשכן. התקופה הזו נגמרת מיד עם מותו של משה רבינו, כבר מתחילה הנהגה אחרת, סדר עולמי חדש. כל תקופה בעם ישראל היא סדר עולמי חדש.

יהושע בן נון מכניס אותנו לארץ. הוא לא משלים את הכיבוש^{יז}, לא מכריע עד הסוף, אבל הוא ודאי עושה את ההתחלה. התקופה הרביעית היא תקופת השופטים – החל מיהושע וכלה בשמואל. בכל תקופה כל ההנהגה, כל סדר העולם – אפשר לומר כל התרבות – הם אותו ענין.

אבל העם לא מרוצה מאותו סדר עולם ביהדות ודורש מלך ככל הגוים^{יח}. הדרישה היא נגד רצון ה', אבל כביכול הקב"ה נכנע לדרישת העם, ואומר שמואל – לא אותך מאסו אלא אותי מאסו ממלוק עליהם^{יט}. בכך מתחילה תקופה חדשה בתולדות עמנו – תקופת המלכים, אבל התכלית של התקופה הזו היא

ולאן הולך כל הסיפור שלנו. בזכותם, בזכות זה שהם מתחננים בקדושה, בטהרה, ממשיכים את הדורות – "קורא הדורות מראש"^י – זוכים ל"נצח ישראל", עם כל הפירושים שלו.

לכן רוצים עכשיו לדבר בקיצור על תולדות עם ישראל בכלל. כמו שאמרנו, זו תשובה לשאלה 'מה הסיפור שלנו?'^{יא}, הסיפור של העם הזה – "מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון".

עשר תקופות מהאבות עד משיח

מתקופת האבות ועד תקופתנו אנו בפשטות אפשר לראות בעם ישראל עשר תקופות. אם יש עשר תקופות בתולדות עמנו, אז על פי סוד, על פי קבלה, הן ודאי מכוונות כנגד עשר ספירות שבהן ה' ברא את העולם. נעשה סיכום בהתחלה ואחר כך נפרט:

הכל מתחיל מאברהם אבינו, אבינו הראשון, "אחד היה אברהם"^{יב}. הוא ראש כל המאמינים^{יג}, "תשורי מראש אמנה"^{יד} – הוא האמין בה', "והאמן בהו' ויחשבה לו צדקה"^{טו} – והוא איש החסד הראשון^{טז}. אברהם מתחיל, אבל התקופה הראשונה של עם ישראל נקראת תקופת האבות בכלל – זהו הנושא הכללי של ספר בראשית,

'מה הסיפור שלנו?'

של העם הזה – "מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון"

כל תקופה בעם ישראל היא סדר עולמי חדש

יב 'יהושע י, יג; שמואל ב א, יח.
יג עבודה זרה כה, א.
יד קהלת ז, כט.
טו חגיגה ו, א; סנהדרין נ, ב. ובכ"מ.
טז בראשית רבה טז, ד.
יז ראה יהושע יג, א. שפטים א. ובכ"מ.
יח שמואל א ח, ה.
יט שם ח, ז.

ד ישעיהו מא, ד.
ה ראה שעור ד' שבת – נדפס בגליון בשלח – תשפ"ה.
ו אבות פ"ג מ"א.
ז יחזקאל לג, כד.
ח שמות רבה כג, ה.
ט שה"ש ד, ח.
י בראשית טו, ו.
יא ראה מיכה ז, כ ("חסד לאברהם") וישעיה מא, ח ("אברהם אהבי"); פרדס רמונים שכ"ג פ"א, וכפשוטו בספה"ק.

אנחנו מדברים על שינוי בתפיסת העולם, בסדר העולם, ומה שבא אחרי בית ראשון הוא בית שני, השונה באופן מהותי מהבית הראשון

משהו אחד. כובד המשקל של עם ישראל עובר מארץ ישראל לבבל, ופורח שם – יש ישיבות, ואפילו שלטון מסוים של ריש גלותא. המרכז הרוחני התחיל שם בפריחה עצומה ושהה שם במשך שמונה מאות שנה (כשבסוף כבר היתה דעיכה שלו). 800 שנה הן תקופה עצומה, כמו בית ראשון ובית שני יחד. רב יהודה, מראשוני תקופת בבל, אמר שאסור לעלות מבבל לארץ ישראל^כ. כאילו אמר שעכשיו השכינה נמצאת כאן, בבבל^{כז} – עם ישראל עכשיו הוא עם בבלי. זו תפיסת עולם אחרת לגמרי, שהתקיימה שמונה מאות שנה, עד סוף תקופת הגאונים. כאשר נפטר רב האי גאון נגמר הסיפור שלנו בבבל.

לתקופה הבאה, בתום השנים בבבל, נקרא תקופת התפוצות. יצאנו מבבל והתחיל סיפור של עם ישראל בספרד, צרפת, אשכנז, צפון אפריקה וכו' – התפזרנו בין האומות. כתוב שהפיזור הוא כדי להוסיף גרים^{כח} – יש בו תכלית, וגם הראש השתנה לגמרי. בתקופה הזו גדולי הפסוקים כבר לא בבבל. הרי"ף בצפון אפריקה, אחריו הרמב"ם, רש"י, תוספות, הרא"ש – עמודי ההלכה היהודית, כפי שהיא קיימת היום, שכולם מחוץ לבבל. מרן הבית יוסף פוסק לפי שלשה, כמו בית דין – הרי"ף, הרמב"ם והרא"ש^{כט}. זו כבר תקופה שמינית.

לפני מאתים חמשים שנה, התחיל משהו חדש – החסידות, הבעל שם טוב, שוב, זו תפיסה יהודית חדשה – גם בחשיבה, גם בהגות

המקדש. שאלו הוא עדיין מלך בבחינת תהו^כ, המלכות שלו לא מתקיימת, ואחריו בא דוד המלך, שהקב"ה מבטיח לו "נצח ישראל". התכלית של דוד היא לא המלחמות שלו, הוא מקדיש את חייו לבנות בית לה' – הוא מכין את כל החומר לבנין^{כא} וגם את תכניות הבנין^{כב}. ה' אומר לו, על ידי נתן הנביא, שלא אתה תבנה את הבית – כי ידיך מלאות דם – אלא בנך שלמה יבנה אותו^{כג}, אבל הבית ייקרא על שמך ("ראה ביתך דוד"^{כד}). לכן, אם רוצים לתת שם לתקופה הזו – זו תקופת בית ראשון, עד חורבן בית ראשון. זו כבר התקופה החמישית של עם ישראל.

אחר כך "מפני חטאינו גלינו

מארצנו"^{כה} – גלות קצרה יחסית, שבעים שנה בבבל. כל הגלויות כלולות בגלות מצרים, לכן לא נחשב את גלות בבל בתור תקופה או שינוי הנהגה. הגלות האחרונה כן תקבע 'ברכה' לעצמה, אבל גם לה לא נקרא בשם גלות אלא בשם אחר. כאן אנחנו מדברים על שינוי בתפיסת העולם, בסדר העולם, ומה שבא אחרי בית ראשון הוא בית שני, השונה באופן מהותי מהבית הראשון. זו התקופה הששית, שנמשכת עד חורבן בית שני, ויש לה 'זנב', עד שרבינו הקדוש חבר את המשניות. עד אז כתר תורה היה בארץ ישראל. אחר כך באה התקופה השביעית, מתחיל עוד שלב בעם ישראל. לא נקרא לו גלות, אלא

כ ע"ח ש"ח פ"ד; עמק המלך ש"ה פמ"ו.

כא דברי הימים א כב, יד.

כב שם כח, יא"ט.

כג שמואל ב ז, יב"ג; דברי הימים"א כב, ח"י; כח, ג"ז.

כד מלכים א יב, טז.

כה נוסח תפלת מוסף לרגלים.

כו ברכות כד, ב; כתובות קי, ב.

כז במדבר רבה ז, י; מכילתא בא פ"ד; ספרי בהעלתך פכ"ו.

כח פסחים פז, ב.

כט ראה הקדמת הבית יוסף לטור או"ח.

כל פעם

בהיסטוריה יש
שלב שחייב להיות
"פושט צורה"
ו"לובש צורה"
אחרת, "פנים
חדשות באו לכאן"

רואים שינוי -

יש עליה לארץ
ישראל. מורגש
מאד באויר משהו
שעוד לא קרה,
אבל הוא בתהליך
- תפיסה אחרת
של היהדות באופן
טוטאלי

וגם במבנה של החברה. מי
בראש, מי כאן מנהיג את
הקהילה - הרב או הרבי?
יש לכך המון השלכות, ומי
שמעמיק מבין שזו כבר
מציאות אחרת, כאילו
יהדות מחודשת. החסידות
לא נוטשת ח"ו שום
דבר מהעבר, אבל "פנים
חדשות באו לכאן".^ל
אנחנו אומרים עכשיו
שכל פעם בהיסטוריה
יש שלב שחייב להיות
"פושט צורה" ו"לובש
צורה" אחרת, "פנים
חדשות באו לכאן". בכל
דורות היהדות, התקופה
התשיעית היא החסידות.
מהי התקופה
העשירית? אנחנו מצפים
ומאמינים כל יום שיבוא
המשיח, וגם רואים שינוי - יש עליה לארץ
ישראל. מורגש מאד באויר משהו שעוד לא קרה,
אבל הוא בתהליך - תפיסה אחרת של היהדות
באופן טוטאלי. זהו השלב העשירי, המלכות -
ימות המשיח. הרבה דברים ישתנו בפנימיות,
כפי שחז"ל מלמדים, וכל שכן על פי החסידות,
בנסיון לתאר מה יהיה בדיוק סדר העולם החדש
שרוצים עכשיו.

אם כן, בקיצור עכשיו עברנו על עשר תקופות
בהיסטוריה של עם ישראל.

חב"ד: האבות, גלות מצרים ודור המדבר

שוב, שלש התקופות הראשונות היו תקופת
האבות, הגלות (כל הגלות מרוכזת במצרים),
דור המדבר.

ניתן רמז: לדור המדבר יש שם מיוחד, שהוא
כבר המפתח להבין את כל המבנה שאמרנו
עכשיו. מה שם דור המדבר? דור דעה^{לא}. משה
רבינו הוא הדעת של כל נשמות עם ישראל^{לב}.
בהמשך אין עוד משה רבינו, "פני משה כפני
חמה, פני יהושע כפני לבנה"^{לג} - משהו אחר,
תפיסה אחרת, הנהגה אחרת לגמרי, סדר עולם
אחר. חשוב לדעת שהאר"י הקדוש אומר^{לד}
שהדור שלנו - הדור של עקבתא דמשיחא,
הדור שמחכה למהפכה, לשינוי העשירי, שהוא
תכלית כל תולדות עם ישראל, אנחנו, מי שיושב
כאן - הוא גלגול של דור המדבר, דור דעה.
כלומר, גם במלכות - הדור האחרון - עיקר
החידוש הוא בדעת.

בכל אופן, אמרנו שזה כבר מגלה את הסוד,
כי אם השלב השלישי הוא דור דעה, דעת,
אפשר להבין מה הם השלבים הקודמים. נתחיל
מהתחלה:

האבות הם אב - חכמה. כל האבות הם
חכמה. לכן המלה אב עצמה היא אב^א, אברהם,
אבינו הראשון, ואחריו יצחק-יעקב. כל שלשת
האבות נקראים אב, ואב בקבלה - פרצוף אבא
- הוא חכמה.

מהי גלות מצרים? רחם האם. רק שהרחם
כאן הוא רחם טמא, גלות מצרים. בכל אופן, עם
ישראל נולד מתוך הגלות, שהיא כנגד הבינה,
כמבואר בפירוש בקבלה^{לה}.

התקופה הבאה מתחילה ביציאת מצרים -
גאולה, נסים ונפלאות של יציאת מצרים -
ובהמשך לה מתן תורה ועשית המשכן, "ועשו
לי מקדש ושכנתי בתוכם"^{לו}. דבר כזה לא היה
וגם לא יהיה - כתוב ש"נאך אמאל מתן תורה

לא ויקרא רבה ט, א; פסיקתא רבתי פרשה יד; פסיקתא
דרב כהנא פסקא ד אות ג (ע"פ מלכים"א ה, יא).

לב תניא פמ"ב.

לג ב"ב עה, א.

לד שעה"כ דרוש א מדרושי הפסח.

לה ראה דרושי פסח בשעה"כ ופע"ח; קהלת יעקב ערך
'ארץ מצרים'.

לו שמות כה, ח.

ל שבת קיב, ב; עירובין כד, א. ובכ"מ.

כדי להגיע לאמת שלך. עכשיו נסביר שיש גם טבע שלישי, ועוד נסביר שאחריו מתיישים מהכל וחוזרים לטבע הראשון...

איך נקרא לטבעים האלה?

אנרכיה, מונרכיה, תיאוקרטיה.

הטבע הראשון של היהודי הוא להיות אנרכיסט^{מב}. צריך להבין

אם זה טוב או רע – אבל זהו הטבע. יהודי בטבע לא אוהב

שמישהו משתלט עליו. אבל מה? האנרכיזם לא תמיד מצליח,

במיוחד כאשר יש עוד אנשים.

אם רק הייתי לבד בעולם היה

הכי טוב... אבל יש עוד כמה

אנשים, ואם כל אחד יכול

לעשות מה שבא לו לא תמיד

החברה מחזיקה מעמד. לכן באים

וצועקים שצריך מלך – רוצים

מונרכיה. אבל גם המונרכיה לא הולכת, אז מה

בסוף? צריך תיאוקרטיה – שלטון של ממסד

הדת. אבל מה, אתה רוצה כפייה דתית?! אז אולי

הכי טוב לחזור להתחלה^{מג}...

לאור זאת נתבונן בשלישייה הבאה:

אנרכיה – "איש הישר בעיניו יעשה"

מדור המדבר באים ל"ארץ טובה ורחבה"^{מד}

ומתחילה תקופת השופטים. איך אני יודע

שתקופת השופטים היא אנרכיה? כתוב בפירוש

מב ראה גם שעורי י"ד אדר תשע"ג; א' אדר תשע"ו. ובכ"מ. מג המהלך המשורטט כאן – מאנרכיה לאנרכיה דרך שלבים 'ממוסדים' – מתחבר גם למה שנתבאר במאמר "חד שבטי ישראל" שנדפס בגליון ואתחנן תשפ"ו, בו משורטטת 'קשת' של גוויי עם ישראל בדורנו, מנטורי קרתא ועד לשמאל הקיצוני ביותר. גם שם, המכנה המשותף לקצוות הוא אנרכיה, בעוד באמצעי ממלכתיות (כאשר ההתנגדות לעצם קיום המדינה היא לא רק בשל גזרת הגלות – איסור שלש השבועות וכו' – אלא תחושה אנרכיסטית של ניחא לכתחילה מתנאי הגלות, בהם יש יותר חופש להתפתחות רוחנית, כאשר השלטון הזר והמשעבד בחיצוניות אינו מחייב כלום בפנימיות), ודוק. מד שמות ג, ח.

וועט ניט זיין" ('עוד פעם מתן תורה לא יהיה')^{נז}.

חוויה כזו לא תהיה – משיח הוא משהו אחר.

שוב, הדור הזה – סדר-העולם הזה – הוא

בפירוש דעת, דור של משה רבינו

שהוא הדעת.

אם כן, מאד ברור שהשלישייה

הראשונה כאן היא חב"ד. האבות

הם חכמה, גלות מצרים בינה ודור

המדבר הוא דור דעה, הדעת.

חשוב לדעת שהדעת הזו גם

נשברת, כמו בעולם התהו –

דור דעה מלא חטאים של העם.

זהו דור של "עם קשה ערף" –

עורף הוא מקום הדעת^{נח}. בעולם

התהו שבירת הכלים מתחילה

מהדעת^{נט} – הדעת נשברת. יש

בדור הזה דעת, מצד אחד, ומצד

שני בדור דעה הדעת גם נשברת

– יש נסים ונפלאות שאי אפשר לתאר, וגם כל

הזמן נופלים, עוד פעם ועוד פעם.

שלשה טבעים: אנרכיה, מונרכיה ותיאוקרטיה

כדי להסביר את השלישייה הבאה –

שופטים-בית ראשון-בית שני, תקופות שאמורות

להיות כנגד חסד-גבורה-תפארת – נגיע לעיקר

הווארט שלנו הערב:

יש מושג בחסידות^מ של טבע ראשון וטבע

שני: כל אחד נולד עם טבע ראשון, אבל הוא לא

מתוקן, ולכן צריך לעשות תיקון מדות ולהגיע

לטבע שני, שיותר מתוקן, יותר אמת^{מא} לו. כתוב

שהביטוי **טבע שני** בגימטריא אמת. הטבע עמו

נולדת הוא לא האמת שלך – צריך לעבוד קשה

נז לקו"ש ח"ד עמ' 1166; ראה ד"ה "שובה ישראל" (תרס"ו, ובכ"מ).

נח ראה ע"ח שכ"ה פ"א. ובכ"מ.

נט ע"ח ש"ח פ"ד.

מ לדוגמה תניא פ"ד. וברביבי מקומות.

מא ראה **הטבע היהודי** עמ' קמ. ובכ"מ.

דבריו אפשר לפרש את הביטוי "בימים ההם אין מלך" – לא צריך מלך, לא צריך ממשלה – באופן חיובי.^א

יש לנו ספר שנקרא תיקון המדינה. אולי תיקון המדינה הוא פשוט לבטל את המדינה לגמרי?! לאו דווקא את המדינה הזו, אלא בכלל את המושג מדינה. להוריד אותו מהראש – לא צריך מדינה! אולי זה תיקון המדינה. מי באמת חושב ככה? יש הרבה מאוד הוגי הדורות, הכי חשובים בעולם, יהודים וגם לא יהודים, שזו הפילוסופיה שלהם – אנרכיזם. כאן נתחיל לומר כמה שמות, של יהודים לפחות: היהודי האנרכיסט הכי מפורסם בעולם הוא נעם חומסקי. לפניו הכי גדולה, אשה – הרבה יותר קיצונית ממנו – היא אמה גולדמן. הוא מתון, הוא לא ילך ויהרוג מישהו בשביל אנרכיה, אבל יש אנרכיסטים שמוכנים גם להרוג מישהו ולהרג בעצמם בשביל האידיאל של האנרכיה, כמו אמה גולדמן, שכדאי שכל אחד יפתח את הויקיפדיה ויקרא עליה. אשה יהודיה, גדולת הפילוסופיה של האנרכיה במאות השנים האחרונות. אבל גם אצל הגויים, להבדיל, יש הרבה הרבה שמאמינים בשיטה הזו. אחד מהם אולי נזכיר בהמשך.

הגימטריא של כל הפסוק הזה, שחזור פעמיים אות באות, שני עדים – **"בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה"** – היא ה פעמים **אמת** (**אמת** הוא מספר מושלם, 21 ברבוע, סוד **"אהיה אשר אהיה"**^ב). חמש פעמים כנגד נרנח"י של הנשמה, הכל אמת.

חג"ת: תקופת השופטים, בית ראשון ובית שני

שוב, תקופת השופטים היא תקופה מובהקת

בספר שופטים. יש שני פסוקים זהים לגמרי, "בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה" – כך כתוב בסוף

ספר שופטים במעשה פסל מיכה^{מה} ואחר כך בפילגש בגבעה^{מז}, שתי הקטסטרופות שקרו לעם ישראל בתקופת השופטים. בכל אחד מהסיפורים יש עוד ביטוי דומה, ש"אין מלך ישראל" – גם בסיפור של פסל מיכה^{מז} וגם בסיפור של פילגש בגבעה^{מז}. לכן לפי רוב המפרשים הפסוק אומר זאת בשלילה^{מט}.

אבל כשאני קורא סתם, כילד פשוט, מה אומר לי חותם ספר שמואל, "בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה" – נשמע טוב או לא טוב? לפני שאני יודע את ההקשר אני חושב 'איזה כיף – בימים ההם אין מלך בישראל, לא צריך מלך בכלל, איש הישר בעיניו יעשה, כל אחד עושה מה שבא לו,

הכי טוב שיכול להיות'. האם יש מפרש שאומר שהמצב של תקופת השופטים הוא חיובי? כן, האברבנאל אומר שזהו מצב חיובי^י. לכן, לאור

לפני שאני יודע את ההקשר אני חושב 'איזה כיף – בימים ההם אין מלך בישראל, לא צריך מלך בכלל, איש הישר בעיניו יעשה, כל אחד עושה מה שבא לו, הכי טוב שיכול להיות'

יש הרבה מאוד הוגי הדורות, הכי חשובים בעולם, יהודים וגם לא יהודים, שזו הפילוסופיה שלהם – אנרכיזם

מה שופטים יז, י.

מו' שם כד, כא (סיום הספר).

מז' שם יח, א.

מח' שם יט, א.

מט' ראה רד"ק, רבי יוסף קרא ועוד על שופטים כא, כה. ובכ"מ שם.

נ' ראה אברבנאל לדברים יז, יד בארוכה (וראה גם העמק דבר שם).

נא האברבנאל עצמו מפרש את שני הפסוקים (בפירושו לשופטים) כחסרון נקודתי באותם אירועים, בהם לא היה שופט (!) מתפקד (והרב מאלי במאמרו בעיתורי כהנים 247 הציגה קריאה חיובית גם לפסוק "בימים ההם וגו'"), ואכמ"ל.

נב' שמות ג, יד.

עם ישראל

עובר לתקופה
מחודשת לגמרי,
של התפתחות
התורה שבעל
פה, או על כל
פנים השלטון
הרוחני שלה. מי
גדול הדור? ראש
הסנהדרין. יש גם
'משנה למלך',
אב בית דין –
תיאוקרטיה לכל
דבר

דין – תיאוקרטיה לכל דבר.
אמרנו שיש כאן סדר של
חג"ת: חסד הוא אנרכיה –
זהו הטבע הראשון. גבורה היא
מונרכיה – "בנין המלכות מן
הגבורות"^נ. תיאוקרטיה היא
כמו יעקב, עמוד התורה^{נב} –
התורה היא בעל הבית כאן, היא
השולטת פה.

אנרכיה מונרכיה תיאוקרטיה בדורות הקודמים

אם כן, כבר חזרנו פעמיים
על הסדר של ימין-שמאל-אמצע
– במושכל (חב"ד) ובמורגש
(חג"ת). צריך עכשיו לחזור לחב"ד, ולומר
שבאמת האנרכיה הטובה, שאין מלך בכלל,
מופיעה גם שם. מה התקופה הכי טובה בישראל
שאין מלך בכלל? האבות, ספר הישר, "האלהים
עשה את האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים",
הישר הוא אנרכיסט. כך היה בתקופת האבות.
אבל התקופה הזו הסתיימה וירדנו למצרים,
בהשגחה פרטית. שם יש מלכות – אנחנו
במצרים, משועבדים לפרעה מלך מצרים.
אצל פרעה קורה, ב"זה לעמת זה", בדיוק
מה ששמואל הזהיר והתרה מפניו ב"משפט
המלך"^{נט}: 'דעו לכם, יהיה פה מלך, הוא ירדה
בכם, תהיו משועבדים, הוא יקח את הבנים
שלכם, את הבנות שלכם, את השדות שלכם
– את הכל הוא יקח, יגזול מכם'. כך באמת
היה. למה ממלכות הצפון והדרום התפלגו? כי
שלמה המלך, כמה שהיה חכם, כנראה שגם היה
קצת טפש, הכביד את העול על העם – זו היתה

של אנרכיה, רק שצריך לדון
האם הפסוק "בימים ההם אין
מלך בישראל איש הישר בעיניו
יעשה" הוא פסוק חיובי או
שלילי. בכל אופן, כתוב "הוי
מתפלל בשלומה של מלכות
שאלמלא מוראה איש את רעהו
חיים בלעו"^{נג} – ככה רואים
במציאות. ובכל זאת, אולי מלך
הוא מצב דיעבדי, כמו ששמע
משמואל.

מהו בית ראשון? לא
תיאוקרטיה. חז"ל, בתקופת
התיאוקרטיה, מנסים לצייר^{נד} את
בית ראשון גם מעין תיאוקרטיה,
אבל לפי הפשט לגמרי לא ככה

– לא רואים בתנ"ך שיש סנהדרין שדנה בכל
דבר. בחז"ל פשוט שכך התנהל, אבל כשאני קורא
תנ"ך נראה שהמלך מולך בכפה, עושה בדיוק
מה שבא לו, אין לו שום כח מעליו^{נה}. הוא עושה
שטויות, חוטא ונענש. כל השלטון ביד המלך –
מונרכיה גמורה.

מה ההבדל בין תקופת בית ראשון לתקופת
בית שני? בית שני הוא כבר תיאוקרטיה. יש
מלך, אבל הוא לא העיקר – העיקר הסנהדרין.
מתחילה להתפתח התורה שבעל פה – זהו
עיקר החידוש של התקופה הזו^{ני}. ודאי יש איזה
ממשל, אבל אפילו לא כל כך קריטי שהוא יהיה
יהודי – העיקר שיש "פנים חדשות" בעם
ישראל, עם ישראל עובר לתקופה מחודשת
לגמרי, של התפתחות התורה שבעל פה, או על
כל פנים השלטון הרוחני שלה. מי גדול הדור?
ראש הסנהדרין. יש גם 'משנה למלך', אב בית

נג אבות פ"ג מ"ב.

נד ראה לדוגמה ברכות ג, ב"ד, א; מועד קטן טז, ב. ובכ"מ.
נה ראה הוריות פ"ג מ"ג (שגדר המלך הוא "שאין על גביו
אלא ה' אלהיו"). ואף שיש למלך יועצים, שרים משנים –
בסופו של דבר הוא לא מחויב להם, והוא בוחר לפי רצונו
בקול איזה יועץ לשמוע.

נו תו"א קק, ג. ובכ"מ.

נז ע"ח שכ"ה דרוש ב; של"ד; טעמי המצות פרשת
בהעלתך; סדור עם דא"ח ד"ה "ברוך מרחם על הארץ".
נח מגלה עמוקות פרשת ויצא ד"ה "ויצא צירופי אותיות";
פרשת ויגש ד"ה "ויגש אליו" הד'.
נט שמואל"א ח, י"ח.

ישראל. שם הממסד התורני עוד יותר מושל מאשר בבית שני. לעם ישראל אין שם מלך ישראל – יש את מלך פרס, כמובן, אבל הסמכות בתוך הקהילה היהודית, שיש לה כחות ואפילו סמכות להרוג בני אדם מטעם המלכות^ט, היא התורה. התפיסה של תיאוקרטיה במדה מסוימת אפילו מתחזקת בבבל – שהתורה מולכת כאן בצבור. זו התקופה שכנגד הנצח, עליו כתוב "איהו [הז]"^{הז} התפארת, עמוד התורה, כנ"ל [בנצח]^ט.

אחר כך באה תקופת התפוצות (diaspora) – אנחנו כבר מפורזים. זו התקופה של עיצוב ההלכה, כמו שאנחנו מכירים אותה היום, אבל התורה כבר הרבה פחות מלכותית – אין ריש גלותא ואין סמכויות. מדור לדור יש פחות סמכויות של הקהילה היהודית למשול על עצמה. כלומר, המלכות כאן מתחילה להתדרדר, במדה מסוימת, בכיוון לאנרכיה. התקופה הזו היא כנגד ההוד, כשהפסוק של ההתדרדרות הוא "הודי נהפך עלי למשחית"^{טז}.

במבנה 'המכללה התורנית' שלנו^{טז}, הנצח הוא החינוך וההוד הוא הכלכלה. החינוך מתבטא בשיבות בבל והעיסוק בכלכלה בקושי העיקרי בחיי הגולה בכל התפוצות – קושי הפרנסה^{טז} (ועל רקע זה מתחוללת באותה תקופה גם 'המהפכה השניה', לימוד תורה בשכר^{טז}). בנפש, להוד שייכת הסכמה והשלמה (הסכמת הדעת^{טז}) – זו תקופת פסיקת ההלכה (ההכרעה), השייכת לנצח, מתחילה מבבל עד לגאונים, אך ההסכמה

הטענה של ירבעם^ט. הוא שעבד את העם לצרכים שלו. כל הכבוד לו שהוא בנה את בית המקדש, אבל נשיו הטו את לבו בסוף ימיו^{טא}, והביטוי העיקרי שהוא לא ידע איך להנהיג את העם. הוא היה מונרכיסטי, כבר ראש של מונרך, של מלך שמושל בכפה וכל העם משועבד לו, כולם עבדים שלו. דבר כזה לא יכול להחזיק מעמד יותר מדי. מאיפה הוא בא? זהו הסניף של גלות מצרים^{טב} – הגבורה למטה מהבינה.

אחר כך, כמו שדור דעה הוא משה רבינו, מה שלמטה ממנו בקו האמצעי הוא בית שני, התפארת – זה כבר מלכות התורה (שהיא "עמודא דאמצעייתא"^{טג}).

נה"י: בבל, תפוצות, החסידות

ההמשך הוא כבר לא בדיוק אותו מבנה. פעמיים חזר אותו מבנה, שהוא יחסית אנרכיה^ט מונרכיה-תיאוקרטיה. בשלבים הבאים רואים תהליך מהטבע השלישי, התיאוקרטיה, חזרה אל הטבע הראשון של האנרכיה – אחרי הנסיונות, בעבודת השכל (חב"ד, מושכל) ועבודת הלב (חג"ת, מורגש), לשנות את הטבע הראשון לטבע שני וטבע שלישי, בקומת המוטבע (נה"י) יש חזרה אל הטבע הראשון של העם, האינסטינקטים היסודיים שלו.

מה קורה הלאה? גולים לבבל – זו כבר היציאה "לבר מגופא"^{טד}, יציאה מהחיים בארץ

ס מלכים א' יב, ד.

סא שם יא, ד.

טב גם בפשט, העיקרית בין נשות שלמה (הנכריות) היא בת פרעה (מלכים"א יא, א; וראה שם ג, א). כלומר, שלמה הושפע עמוקות מהתרבות של פרעה מלך מצרים, מלך בכפה המשעבד את עמו קשות בבנין הפירמידות וכו' (וקבל מכך השראה לבנייניו שלו). חז"ל רומזים לכך באמרו (שבת נו, ב; ויקרא רבה יב, ה) שכבר מהיום הראשון של בנין המקדש נגזר חורבנו מפני ששלמה נשא את בת פרעה ואחר לקום, כמנהג מלכי אומות העולם, המשעבדים את העם ומתבטלים בעצמם (וזאת בניגוד מוחלט לאביו, דוד, אשר התהדר שאינו כשאר המלכים אלא קם מוקדם – ראה ברכות ג, ב).

טג זהר ח"א קמח, ב. הקדמת תקו"ז יז, ב ("פתח אליה").

טד ע"פ זהר ח"א כא, ב.

טה ראה גם בבא מציעא פד, א ובריט"א (הובא בשטמ"ק) שם; חידושי הר"ן סנהדרין מו, א; תשובת הרשב"א שהובאה בבית יוסף חו"מ ס' שפח (וראה גם שם ס' ב). ובכ"מ.

טו ע"פ תקו"ז תקון יג (כח, ב' כט, א).

טז דניאל י, ח.

טח ראה בחוברת "המכללה התורנית" (ובספר איחוד התורה והמדע הרחבה 3). ובכ"מ.

טט ראה תו"א ח, ד. ובריבוי מקומות.

ע ראה כסף משנה על הלכות תלמוד תורה פ"ג ה"י; רמ"א י"ד רמז, כא, ובאורך בספר **המהפכה הרביעית**.

עא ראה מאמר "פרצוף הדעת: תהליך ההחלטה בנפש וסוד החשמל" בספר **שערי אבהה ורצון**.

האנרכיה. כמו שאמרנו קודם, אם אין מי ששומר על האנרכיה כמו שצריך, שמירה טובה, היא יכולה להגיע לפסל מיכה ולפילגש בגבעה – לכל מיני סיפורים לא טובים. אז צריך משהו שידאג לשמור על האנרכיה הטובה. ממילא, מי בסוף יהיה המלך? ה' יהיה מלך, שזו תכלית האנרכיה, שאין מעלי אף אחד חוץ מהקב"ה¹¹. הקב"ה בסוף גם יתגלה בלב שלי, של כל אחד ואחד.

איך אני יודע שתכלית של משיח היא לחזור לאנרכיה של קדושה¹²? זהו מאמר חז"ל מפורש: כתוב במדרש¹³ שיש עשרה מלכים שמלכו על כל העולם כולו. דורשים את הפסוק "אני ראשון ואני אחרון"¹⁴, המלך הראשון הוא ה', "אדון עולם אשר מלך בטרם כל יצור נברא", וגם המלך האחרון יהיה רק ה', "ואחרי ככלות הכל לבדו ימלוך נורא". לפי המדרש הזה המלך התשיעי הוא המשיח, הוא רק התשיעי, ולכתחילה הוא מלך אנרכיסטי, כי הרצון שלו הוא לא שאני אשאר מלך – אני מלך כשלב בינים, כדי למסור את המלכות לה', שרק ה' יהיה מלך¹⁵. זהו הראש,

עו מלכות ה' באופן זה מחליפה את התיאוקרטיה – שלטון ה' על ידי ממוצעים (חכמים וכהנים) – כאשר כולם שווים בפני ה', מהאדם הגדול ביותר עד הנברא הקטן ביותר (ראה צוואת ריב"ש אות יב). על כך נאמר "ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר ידעו את הוי' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם" (ירמיה לא, לג) – הקטן לא יצטרך לקבל מהגדול, אלא כולם יחושו שווין לפני ה' לבדו (ואדרבא, תחושת השווין תתחיל מהקטנים, למקטנם ועד גדולם, על דרך האמור בקטנים בקריעת ים סוף "הם הכירוהו תחלה"). עד על האנרכיזם (באופן של בלי גבול בגבול) ראה גם שיעור ליל שבת חיי שרה תשע"ח (בהערה).

עח פרקי דרבי אליעזר פ"ו.
עט ישעיה מד, ו.

פ אנרכיה עולה וה (סוד "והנגלת לנו ולבנינו") פעמים הוי', ועם 1118 - פסוק היחוד, "שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד" (דברים ו, ד; ועיי"ש ברש"י שתכלית הפסוק היא "והיה הוי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד") - עולה 1404, שבת שבת, בסוד "אלמלי

של החולקים נשלמת רק בשלב הבא, וד"ל).
אחר כך באה החסידות, הצדיק, "צדיק יסוד עולם"¹⁶. בשיעור קודם¹⁷ אמרנו שזו רפורמה של קדושה. מה עיקר הרפורמה הקדושה של החסידות? שכל אחד יכול לעבוד ולמצוא את ה'.

לא הרב הפוסק הוא העיקר, אלא הרבי שנותן השראה לפרט הוא העיקר. באנרכיה יכול להיות רבי, אבל דווקא רבי לפי שיטת חב"ד, שלא מושל עליך בכלל – הוא יכול להראות דוגמה חיה, הוא יכול להמליץ מה לעשות. הוא לא יכפה עליך מה לעשות, אבל יתן השראה שאתה תעבוד את ה' בכח עצמך¹⁸, שתגיע למסקנה הנכונה, שתכיר את עצמך – "יתבונן מה רוצה באמת"¹⁹, זהו ביטוי של החסידות, שכל אחד

יתבונן מה הוא רוצה ויעשה אותו. זה כבר נשמע לי יותר אנרכיה.

מלכות: משיח הכולל הכל

בסוף יבוא מלך המשיח, משיח בן דוד. מצד אחד, הוא מלך, אבל השאלה הבאה היא האם אפשר לחבר את השיטות האלה? האם יש אנרכיה שהיא גם מונרכיה וגם תיאוקרטיה? יש פילוסוף גדול – שתיכף נזכיר – שאמר שכן. אפשר גם אנרכיה, גם מלך וגם ה' הוא המלך – הכל ביחד. אם זו אנרכיה, שכל אחד עושה מה שהוא רוצה, "בימים האלה אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה", מה תפקיד המלך? מה הוא עושה כאן? הרי אנרכיה היא אנטי-מלוכנית – האנרכיסט האמיתי רוצה לרצוח את המלך, להרוג את המלך. תפקיד המלך לשמור על

עב משלי י, כה.

עג התועודות ח"י אלול (נדפסה בגליון נצבים יולך) תשפ"ו.
עד ראה לוח "היום יום" כ"ט מנחם אב. ובכ"מ בחסידות.
עה לשון הרבי במענה (ראה תשורה בלוק' שמוליביץ תמוז תשפ"ג).

הפילוסופיה שלו – שתכלית הכוונה היא אנרכיה, אבל אנרכיה שכוללת גם את המלך האנרכיסטי וגם את התורה האנרכיסטית? ז'אק אלול. מתאים לחדש אלול. מצד אמא שלו הוא מהאנוסים, אנוסי ספרד, כך שיתכן שהוא אפילו יהודי.

בכל התוועדות אנחנו מנסים לעשות איזה תיקון לנשמה של מישהו. אז עכשיו, בזכות החתן והכלה, נעשה לז'אק אלול עלית נשמה. שם המשפחה, אלול, שייך לחדש אלול. אומרים שאלול הוא שם מלטי, מהאי מלטה, דרומה מאיטליה. אבל אלול הוא אלול, חדש אלול, "אני לדודי ודודי לי"¹⁹. גם לאמה גולדמן צריכים לעשות תיקון, היא בעלת מסירות נפש על אנרכיה, ונעם חומסקי, שיהיה בריא ויחזור בתשובה.

נמשיך להתבונן בחשיבת ז'אק אלול: בחייו האישיים הוא נהג כנוצרי. הסיפור שלו – לכל אחד יש את הסיפור שלו²⁰ – היה שבגיל 17 הוא חווה חווה מיסטית, הרגשת נוכחות אלקית. מאז הוא נעשה מאמין וכך הגיע למה שהגיע בפילוסופיה שלו. ביד ושם הוא אחד מחסידי אומות העולם. רק בזכות זה כבר כדאי לעשות לו עליו נשמה. שוב, הוא נוצרי אדוק, אבל הוא סיכן את חייו וגם את חיי כל המשפחה שלו להסתיר יהודים בשואה. הוא הציל הרבה-הרבה יהודים, כחלק מההגות שלו, האנרכיזם שלו, ולאחרונה גם עשו לו זכרון ביד ושם, והכתירוהו כאחד מחסידי אומות העולם. זו כבר זכות גדולה, לסכן את החיים זו מסירות נפש.

מקורות האנרכיזם בתנ"ך

היות שהוא היה נוצרי הוא למד תנ"ך, והוא ביסס את כל הפילוסופיה שלו בעצם על ארבעה דברים בתנ"ך:

קודם כל, כך הוא פרש – וצריך להתבונן

¹⁹ פו"ש, ג. ראה אבודרהם סדר תפלת ר"ה ופירושה פ"א. ובכ"מ.

²⁰ ראה הנסמן לעיל הערה ה.

המהות, של מלך המשיח – אני המלך, אבל שואף לרגע שאוכל להתפטור מהמשרה ולמסור הכל לקב"ה. מתי זה יהיה? כשכל אחד ואחד יגלה את הניצוץ האלוקי שבעצמו, עבודה בכח עצמו, ואז לא צריך שום משטר. זהו האידיאל – ככה ה' ברא את האדם ישר.

בעבודת ה' של כל אחד, המלכות – התכלית של פיצוץ תולדות ישראל – היא בעצם מעבר מ"גדול מצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה"²¹ (כפי שהוא בזמן הזה, זמן שלטון היצר הרע²²) ל"גדול מי שאינו מצווה ועושה"²³. בסוגיא זו היא ההוה-אמינא של **רב יוסף**, בגימטריא **משיח**, שהיה סג"נהור – מי שאינו רואה בעלמא דשקרא²⁴, משוחרר לגמרי מ"חיזו דהאי עלמא"²⁵ (היינו מציאות הממשלה, עול מלכות), ודווקא כך חי חיים טובים באמת של "איש הישר בעיניו [דווקא, העיניים-העיון הפנימי של עצמו בלבד]

יעשה" (**"יעשה"** בגימטריא **שכינה** – השכינה שורה בו, וממילא הכל נעשה אצלו במודעות טבעית, הטבע היהודי כמו ש"עשה האלהים את האדם ישר").

עילוי נשמת ז'אק אלול

מי אותו פילוסוף חשוב, צרפתי, שזו

משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגלים" (שבת קיח, ב), כאשר כולם שוים באחדות ה' (כנ"ל). פא קידושין לא, א.

פב ראה תוספות הרא"ש ד"ה "גדול המצווה ועושה" וספר המקנה (ועוד) בסוגיון ותוד"ה "גדול המצווה ועושה" בע"ז ג, א. פג ראה באריכות **מודעות טבעית** במאמר "מודעות טבעית". פד על דרך הבעטליר הראשון במעשה משבעה בעטלירס בסיפורי מעשיות.

פה זהר ח"ב ריא, ב.

בכל התוועדות

אנחנו מנסים
לעשות איזה
תיקון לנשמה של
מישהו. אז עכשיו,
בזכות החתן
והכלה, נעשה
לז'אק אלול עלית
נשמה

להיות מלך, ה' הוא המלך^{צד}. לא שיצא מזה משהו טוב – יצא מזה משהו רע^{צה} – אבל בכל אופן, כך גדעון הבין, שלכתחילה לא צריך מלך, ה' הוא המלך. הוא ודאי עשה תיקון – תיקן את המלכים של ארץ אדום, שכל אחד רוצה להיות מלך, "אנא אמלוך"^{צו}. הוא אמר הפוך, 'אני לא רוצה להיות מלך – אני רוצה שה' יהיה מלך'. אם כן, זהו הסיפור השני, שבצורה מובהקת לפי אלול מוכיח שהאידיאל הוא אנרכיזם.

מה הסיפור השלישי שהוא לומד ממנו? האזהרה, ההתראה, של שמואל – שהזכרנו קודם. שמואל מתרה בעם: יהיה לך מלך – יהיה רע. תהיה ממשלה – יהיה לך רע. הוא אומר שאין הצהרה של הרע שבמורכבים כמו 'משפט המלך' שאומר שמואל, ההתראה המפורשת שלו. זהו הדבר השלישי.

מה הדבר הרביעי? אולי ההוכחה הכי חזקה: הוא אומר שכל נביאי ישראל נבאו נגד המלכים, שהמלכים הם שרש השחיתות של עם ישראל^{צא}, בכל הדורות. שום נביא אמת לא היה 'נאמך' למלך באופן עוור – כולם היו נגד המלכים הרשעים וביקורתיים כלפי המלכים הצדיקים^{צב}. גם כשהנביא עמד לימין המלך הצדיק, הוא לא התחנף לו או החמיא לו, אלא החמיא לו על כל עול שעשה – מצא בו את נקודות התורפה שטעונות תיקון^{צט}. נביאי השקר היו בעד המלך^ק ונביאי האמת היו לעומתיים למלך.

אלו ארבע ההוכחות שלו ל'אנרכיזם מן

בענין – את תחלת עשרת הדברות, פתיחת מתן תורה בהר סיני: "אנכי הוי' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים"^{פח}. כלומר, הדור הזה – דור המדבר, התקופה השלישית – מתחיל מתודעת יציאת מצרים, סדר העולם הקודם (הדור של גלות מצרים, התקופה השנייה), ומיד ממשיך "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני"^{פט}. יש שמחשיבים את שני אלה כשני דברות מתוך עשרת הדברות, אבל לפי טעמי המקרא הכל אחד, דבור אחד, כמו שמוסבר באריכות במקום אחר^צ. כלומר, התכלית של "אנכי הוי' אלהיך" היא "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני". הוא אומר ש"אלהים אחרים" קרי המדינה. הוא טוען שמי שמשועבד למדינה – זהו המקור של כל העבודה זרה, כל ה"אלהים אחרים" שיש בעולם^{צט}. זה ווארט נחמד, ש"אלהים אחרים" היינו האמונה במדינה, הדבקות במדינה. אמונה גם בכח הצבא, "כחי ועצם ידי"^{צכ} (ובכלל אמונה התולה את חיי האדם בסבות הגשמיות, בכלכלה וכו'^{צז}). השעבוד למדינה הוא בעיניו עבודה זרה. זהו המקור הראשון שלו.

המקור השני הוא מה שכבר אמרנו קצת באריכות – תקופת השופטים. הוא אומר שהנהגה של שופטים היא מצב אידיאלי, שאין מלך. לא הזכרנו קודם, אבל בין השופטים מי בטא זאת הכי טוב? גדעון, בסיפור מפורש בתנ"ך – רצו להמליך אותו והוא לא קבל, 'לא רוצה

פח שמות כ, ב.

פט שם כ, ג.

צ ראה **שיעורים בסוד ה' ליראיו** ח"ה פ"כ; התוועדות ט"ו שבט תשע"ה. ובכ"מ.

צא והשווה לזהר ח"ג קח, א: "הואי עול לא שריא במאן דאיהו כפית באחרא. ועל דא עבדין פטורין מעול מלכות שמים וכו'".

צב דברים ח, יז.

צג חז"ל אומרים שישיראל שבח"ל עובדי עבודה זרה בטרהר (ע"ז ח, א), ובא הביאור בדא"ח (לקו"ת דרושים ליו"ה כ סח, ב; וראה עד"ז דרושים לשבת תשובה סד, ד) שהכוונה למי שבטוח בסבות הגשמיות כמקור פרנסה (מה שטבעי בחו"ל, שם גם ישראל מקבלים את השפע שלהם דרך שבעים השרים). והרי "עול מלכות ועול דרך ארץ" – ההפוכים מ'עול תורה' (אבות פ"ג מ"ה) – נחשבו כאחד, ודוק.

צד שופטים ח, כ"ב.ג. גדעון אומר זאת אחרי שזכה לשם חדש (בבחינת טבע שני), ירבעל, לשון מריבה עם הבעל (שופטים ו, לב) – מריבה עם כל בעלות ושעבוד שלטון (מתוך רצון לאנרכיה לכתחילה).

צה שופטים ח, כד"כ, ושם פרק ט.

צו ע"פ מלכ"א א, ה. ראה מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב עמ' תלב; כתובים ח"א עמ' קצה. ובכ"מ בדא"ח.

צז וראה גם ישעיה א, כג; מיכה ג.

צח ראה לדוגמה מלכ"א כא, יז"כ (אלהו ואחאב); דברי הימים ב טז, ד' (חנני ואסא); שם יט, ב (יהוא בן חנני ויהושפט).

צט ראה לדוגמה מלכ"א כ, טז"ט. ברכות י, א.

ק ראה מלכ"א כב, ה"כח (צדקיהו בן כנענה ונביאי אחאב); ירמיה כח (חנניה בן עזור).

נביאי השקר היו בעד המלך ונביאי האמת היו לעומתיים למלך

"והייתם כאלהים וגו'" קד – היינו ה"חשבונות רבים" של "לב מלכים אין חקר" קה לגריעותא, ב"רבות מחשבות" קי איך להשתלט על הרבים. בכל אופן, בכמה השעות של "אדם ישר" לפני החטא יש שם איזה שרש של התיקון – התיקון הסופי. השלב הזה נקרא רדל"א, הראש העליון של הכתר.

סיכום

אם כן, עשינו פרצוף של כל הספירות, כולל ג' רישין שבכתה, כנגד התקופות של ההיסטוריה – קודם של האנושות בכלל ואחר כך של עם ישראל, מחכמה ולמטה:

כתר

רדל"א: אדם הראשון לפני החטא
עתיק יומין: עשרה דורות מאדם עד נח
אריך אנפין: עשרה דורות מנח עד אברהם

בינה

גלות מצרים
(וכל הגלויות)

חכמה

תקופת האבות

דעת

דור המדבר

גבורה

תקופת השופטים
בית ראשון
(תקופת המלכים)

חסד

תפארת

בית שני

הוד

יהדות התפוצות

נצח

בבל

יסוד

החסידות

מלכות

ימות המשיח

לחיים לחיים. שתהיה כתיבה וחתימה טובה

הדורות הראשונים

והנה, יש שתי פרשיות בתורה שלפני עם ישראל, פרשת בראשית, עשרה דורות ראשונים, מאדם עד נח, ואחר כך פרשת נח, עשרה דורות מנח עד אברהם, שאין עדיין יהודים. רק בסוף נח נולד אברהם אבינו. כתוב בחסידות, הרבי מדגיש זאת כל שנה קפ, שאלו פרשיות כלליות – כולל את כל תולדות העולם, לא רק עם ישראל.

איך נחבר זאת לכל מה שדברנו? הדורות האלו צריכים להיות שני הפרצופים של הכתר, הטרום-מודע או הלא-מודע. מה הם, אנרכיה או מונרכיה? ברור שעשרת הדורות הראשונים, מאדם עד נח, הם יחסית אנרכיה – לא רואים שם מלך. מי המלך הראשון? נמרוד, בפרשת נח קב. כלומר, בעשרת הדורות השניים מתחיל עצם המושג מלכות. אז גם יש את התחלת המלחמות באנושות. לפי המבנה שבנינו עכשיו, אלו פנימיות הכתר וחיצוניות הכתר, עתיק ואריך בלשון הקבלה.

אבל יש עוד משהו, לפני חטא אדם הראשון – זו תקופה קצרה מאד, של כמה שעות קג, אבל משמעותית מאד – שעדיין האדם היה ישר. דווקא על השלב הזה נאמר "עשה האלהים את האדם ישר". אכן, משמעות החטא, על ידי הסתת הנחש, היא החלפת האנרכיזם הטבעי, הטוב והישר, באנרכיזם אגואיסטי מתוך טענת הנחש

קא ראה דבר מלכות לפרשת נח ונ"נ (וראה גם שיעור מוצאי ב' אייר תשפ"ג). ובכ"מ.

קב בראשית י, ח"י.

קג ראה סנהדרין לח, ב; ויקרא רבה כט, א.

קד בראשית ג, ה.

קה משלי כה, ג.

קו משלי יט, כא.

לשנה טובה ומתוקה, לכל עם ישראל, וגם לכל חסידי אומות עולם.

הלומד על מִנַּת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ♦ חתן וכלה ממשיכים את "נצח ישראל" בכל המובנים – נצחון, נצחיות וניצוח על המלאכה-התזמורת.
- ♦ יש עשר תקופות בתולדות ישראל – כנגד עשר ספירות – כשבכל תקופה יש סדר חדש, "פושט צורה ולובש צורה" עד ש"פנים חדשות באו לכאן".
- ♦ תקופת האבות – העובדים את ה' כ"ישרים" – היא כנגד החכמה (אבא).
- ♦ גלות מצרים היא ברחם האם (דלעומת-זה) – בינה (אמא).
- ♦ דור המדבר הוא דור דעה (דעת) – עם מעלות הדעת ושבירת הדעת.
- ♦ דורנו, דור עקבתא דמשיחא, הוא גלגול של דור המדבר (ועיקר החידוש בו הוא בדעת).
- ♦ הטבע הראשון של היהודי הוא אנרכיה – הוא לא רוצה שישתלטו עליו.
- ♦ מהטבע הראשון של אנרכיה מתקדמים לטבע השני, מונרכיה, ולטבע שלישי, תיאוקרטיה.
- ♦ בפסוק "בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה" טמונה אמת גדולה.
- ♦ תקופת השופטים (שהאברבנאל מעדיף לכתחילה) היא תקופה של אנרכיה (כנגד החסד); תקופת המלכים – בית ראשון – היא תקופה של מונרכיה (כנגד הגבורה); תקופת בית שני היא תקופה של שלטון התורה, תיאוקרטיה (כנגד התפארת).
- ♦ הקלקול של שלמה היה קבלת הראש המונרכי של מצרים – הכבדת העול על העם.
- ♦ תקופת האבות היא אנרכיה, גלות מצרים היא שעבוד למונרכיה והנהגת משה את דור המדבר היא תיאוקרטיה.
- ♦ במוטבע יש חזרה לטבע הראשון – טבע של אנרכיה.
- ♦ בתקופת בבל יש סמכות לקהילה ולתורה (כנגד הנצח); בתקופת התפוצות אין ריכוזיות ויש התדרדרות לאנרכיה מסוימת (הוד); בתקופת החסידות יש דגש על עבודה אישית בהשראת הרבי (יסוד).
- ♦ רבי אמתי אינו כופה אלא נותן השראה ועוזר לכל אחד לגלות את רצונו האמתי.
- ♦ המשיח שואף לאנרכיה שמורה (על ידי המלך, מונרכיה) שתביא למסירת המלכות לה' בלבד (שלטון ישיר של ה', המחליף את התיאוקרטיה על ידי ממוצעים).
- ♦ בימות המשיח "גדול מי שאינו מצווה ועושה" – ה'עוור' שנקי מ"חיזו דהאי עלמא" ועושה "הישר בעיניו" שלו בהשראת השכינה שבלבו.
- ♦ ז'אק אלול – חסיד אומות העולם – זיהה בתנ"ך ארבעה מקורות עיקריים למעלת האנרכים: פתיחת עשרת הדברות, מעשה גדעון, אזהרת שמואל ותוכחות נביאי האמת למלכים.
- ♦ אדם הראשון לפני החטא, הדורות מאדם עד נח והדורות מנח עד אברהם הם ראשי-הראשים של כל הדורות.
- ♦ משמעות חטא אדם הראשון היא הפיכת האנרכים החיובי לאנרכים אגואיסטי שלילי.

כוונת תקיעת שופר

קיצור מהלך השיעור

כוונה קצרה וקולעת – עם הרבה בשר להתבוננות ועבודה שבלב – **לסדר התקיעות**, מתאימה ל"זכרון תרועה" ביום הראשון, שחל השנה בשבת, ול**עבודת התקיעות** ביום השני.

תקיעה שברים-תרועה

תקיעה לשון תקיעת הדעת.

שברים – לב נשבר. "אין כלי שלם [לקבל שבר-שפע, לשון 'יש שֶׁכֶּךָ בְּמִצְוֹתֶיךָ'] כלב נשבר"¹ (כאשר שוברים את קליפת מצרים, לשון מצר, שבלב).

תרועה – לשון רעות, "אהבה ואחוה שלום ורעות"², מצות "וְאַהֲבַת לְרֵעֶךָ כָּמוֹךָ"³, "דַּעַךְ וְרַע אֲבִיךָ"⁴ ("הקב"ה שנקרא רַע לישראל", רש"י). בלשון תורה, "תרועה" כוללת שברים-תרועה שלנו. אי אפשר להגיע לאהבת ישראל

מוצאי ר"ה תשפ"ו – רשימת הרב.

א בראשית מב, אי.ב.

ב קול מבשר ח"א, על תהלים קמז ובכ"מ (בשם הרבי ר' בונים מפשיסחא). ראה קונטרס התפלה (לאדמו"ר הרשב"י) פי"ב.

ג שבע ברכות, ברכת "אשר ברא" (כתובות ח, א).

ד ויקרא יט, יח.

ה משלי כד, י.

ו ר"ה לד, א; שו"ע או"ח תקצ, ב.

בלי לב נשבר, בטול הישות שבלב, המפרידה בין איש לרעהו⁵ – סוד "הריעו להוי' כָּל הָאָרֶץ"⁶.

תקיעה בראש ותקיעת בסוף – חאב למלך

והנה, בכל 'סדר' של קשר"ק קש"ק קר"ק יש תקיעה בראש ותקיעה בסוף: תקיעת הדעת ב"אלהינו ואלהי אבותינו" ותקיעת הדעת ב"מלכנו מלך אבותינו"⁷. תקיעת הדעת של אברהם אבינו ותקיעת הדעת של דוד המלך. היינו "אבינו מלכנו":

"הָלוֹא אָב אֶחָד לְכָלנוּ הָלוֹא אֵל אֶחָד בְּרָאנוּ". האב הוא הבורא (כמו שהבורא מהוה את העולם, כך האב מהוה את הולד. אב בורא, יש מאין; אם יוצרת, יש מיש, וד"ל).

ז ראה תניא פל"ב.

ח תהלים ק, א.

ט נוסח "אמת ויציב".

י מלאכי ב, י.

המעבר מתקיעה לתקיעה – לב נשבר ואהבת רעים

אך כדי להגיע מהתקיעה בראש לתקיעה בסוף צריך להיות באמצע לב נשבר ואהבת ישראל (אהבת רעים), כאשר הלב הנשבר נאחז בתקיעת דעת עליון (אחיזת שפלות האדם ברוממות אל^כ) ואהבת ישראל נאחזת בתקיעת דעת תחתון (כל מצוות התורה תלויות ועומדות על ה"כלל גדול בתורה"^{כב} – "ואהבת לרעך כמוך"^{כג}).

בשלשה (וחצי) קולות השברים אני מכה על לבי (על מנת להגיע ללב נשבר) כמו בשעת הוידוי, היינו "אור המאיר לעצמו" (הכאה לשון זיווג, כנודע^{כד}, היינו זיווג מינה וביה, וד"ל).

בריבוי קולות התרועה (עד

עב קולות^{כה}, בגימטריא **חסד**) אני

פונה לזולת – מביע כמה אני אוהב אותך ואותך ואותך וכו' – "אור המאיר לזולתו".

תקיעה ראשונה – אברהם; שברים – יצחק; תרועה – יעקב^{כו}; תקיעה שניה – דוד^{כז}. היינו מרכבה שלמה.

כא ראה שו"ע או"ח צח, א. וראה תשואות חן (ליניץ), ליקוטים; רשימת הרב ג' כסלו (נדפסה בגליון ויצא) תשפ"א. ובכ"מ.

כב בראשית רבה כד, ז.

כג ויקרא יט, יז.

כד זהר ח"א מט, ב (ובכ"מ).

כה שיחת יום ב דחה"ש תד"ש ס"ב.

כו זהר ח"ג רל, ב; רלב, א.

כז ורמז: **תקיעה אברהם שברים יצחק תרועה יעקב תקיעה דוד** עולה 3055, ה"פ **תורה** (כנגד חמשה חומשי תורה), היינו **תורה** פנים ואחור – **תתו תור תורה ורה רה ה** – סוד "מתוך שלא לשמה [אחור] בא לשמה [פנים]" (פסחים נ, ב ובכ"ד), דהיינו (פסוק השופר) "מן המצר קראתי יי' עניי במרחב יי'" (תהלים קיח, ה), וד"ל.

הלוא אותיות אלוה, שם ה"חֶסֶד לְאַבְרָהָם"^א.

תקיעת הדעת בעצם אלהותו יתברך (האלוה הוא המהוה-מחיה-מקיים את המציאות כולה). היינו ראש סדר התקיעות (תקיעת הדעת בתוקף, ללא הסח הדעת^ב), אברהם "ראש כל המאמינים"^ג ("תְּשׁוּרֵי מְרֹאֶשׁ אֱמֻנָה"^ד).

סוף סדר התקיעות הוא קבלת מלכותו יתברך בשלמות, בשמירת כל מצוותיו, שכולן מצוות המלך. המלכות היא "סיפא דכל דרגין".

"ראש דְּבִרָךְ אֱמֶת"^ה – ההתקשרות לעצמות הבורא יתברך, שחותמו (במעשה בראשית) "אמת"^ו, והוא המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית^ז ("בהבראם"^ח – באברהם"^ט, "עולם חֶסֶד יִבְנֶה"^י).

התכלית, בסוף, היא קבלת עול מלכות שמים וקבלת מצוות (שתי קבלות אלה הן בעצם קבלה-התקשרות אחת). שתי תקיעות הדעת, בראש ובסוף, היינו תקיעת דעת עליון (דעת דז"א, סוד ששת ימי בראשית) ותקיעת דעת תחתון (דעת דמלכות), וד"ל.

יא מיכה ז, כ.

יב ראה שו"ע אדה"ז או"ח תקצב, ג (וש"נ).

יג שמות רבה כג, ה (ע"פ שה"ש ד, ח).

יד שיר השירים ד, ח.

טו תהלים קיט, קס.

טז שבת נה, א; ירושלמי סנהדרין פ"א ה"א.

יז ברכות ק"ש של שחרית, ברכת "יוצר אור".

יח בראשית ב, ד.

יט בראשית רבה יב, ט; פסיקתא דרב כהנא נספחים אות

א; זהר ח"א צא, ב.

כ תהלים פט, ג.

גזרה שוה של רחמים

קיצור מהלך השיעור

אחד מהיסודות החוזרים בתורת הרב המגיד ממעזריטש הוא **ההקבלה המפורטת בין יג מדות הרחמים ויג מדות שהתורה נדרשת בהן**. בתורות לראש השנה הוא מתמקד בהקבלה בין המדה שניה, "**רחום**", למדת "**גזרה שוה**", ומסביר שמתוך רחמי ה' הוא נעשה 'שוה' לנו – **מניע למקומנו**, מזדהה עם צערנו, ומכח כך מוציא אותנו **מן המצר אל המרחב**, בסוד "מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה" האמור בתקיעת שופר.

"אחד באחד יגשו"

והנה, מתי העשיר שוה לעני? כאשר כל אחד מקטין את עצמו ומחשב את עצמו במספר קטן: **עשיר** במספר קטן עולה 13, וכן **עני** במספר קטן עולה 13. במספר קטן מתקיים בהם "**אֶחָד בְּאֶחָד יִגְשׁוּ וְרוּחַ לֹא יָבֹא בִּינֵיהֶם**"^ג ("רוח" לשון הרווחה – העשיר מצמצם את הרווחה שלו כדי לדבק את עצמו בצער ובדחקות העני). 13 היינו כללות יג המדות שהתורה נדרשת בהן, שכנגד יג מדות הרחמים של ה'. נמצא שכל יג המדות כלולות במדת "רחום" – על שמה נקראו כולן יג מדות הרחמים – ובמדת גזירה שוה (המדה השניה, סוד המתקת כל גזרה והבדלה בין שנים)^ד על ידי שויון ביניהם).

איתא בדברות המגיד מאמרי ראש השנה^א:
הי"ג מדות, המדה אל כנגד קל וחומר, רחום נגד גזירה שוה, כי המשתלשל במדרגות הרחמים אז הוא שוה לו.
ובקדושת לוי^ב מבואר יותר:
כאשר העשיר מרחם על העני, אז צריך העשיר להשוות עצמו ולדבק עצמו בצער העני ובדחקות העני כדי לרחם על העני על ידי שמשוה עצמו לעני, ובוה הוא רחמנות מן העשיר על העני, ונמצא אז העשיר והעני הוא בשוה. וכן הוא כביכול אצל הבורא יתברך, כנאמר "עמו אנכי בצרה" (תהלים צא, טו), וזהו רחום גזירה שוה.

כ"ד אלול תשפ"ו – רשימת הרב.

א דברות המגיד ר"ה אות א.

ב קדושת לוי כי תשא ד"ה "ויעבור".

ג איוב מא, ח.

ד ומבואר באר"י (שעה"כ דרושי ויעבור דרוש ג ואילך)

להכניס את הראש במקום הצער

בכלל, "עמו אנכי בצרה" הוא סוד הצמצום, וכמבואר בחסידות שענין הצמצום הוא "כניסת המאור במקום האור"^ה, שבעבודה היינו ענין "שויתי הוי' לגנדי תמיד" – אני רואה את השי"ת שוה אלי, לגנדי, בגובה עינים, תמיד (וראה עוד לקמן דברי המגיד על הפסוק). על ידי הרגשת ה"אנכי מי שאנכי" כו' עמי בצר לי, מקיימים "צרה תעשה לתבה"^ה, הפיכת הצרה לצרה^ט ואור גדול

– "הָעַם [לשון עם, יחד בשוה] הִהְלָכִים בַּחֲשָׁךְ רָאוּ אֹרֶךְ גָּדוֹל".

כשם שהעני שרוי בצער, כך העשיר, לפני שמשוה את עצמו לעני, שרוי באושר (אשר פנימיות עֲשֶׂה, כנודע^א). על האשר לצמצם את עצמו ולהכנס למקום הצער (מקום צר מאד) – הֵעַ של צַעַר היא־היא הֵעַ של העני, שבה מתלבשת הֵעַ של העשיר.

היינו העבודה של ראש השנה: אשר אותיות

שבסוד הדיקנא דאריך אנפין מדת "רחום" היינו שערות צמצומי השפם, המתחלק לשנים – לימין ולשמאל – שביניהם יש שביל פנוי משערות שהוא התיקון השלישי, "חונן" (המצטרף בעצם לרחום, "רחום וחונן"). מכאן נבין מדוע גזירה שוה (שכנגד "רחום") היא באמת שתי גזרות – רחמים, לשון רבים, כאשר "מיעוט רבים שנים" (לעומת "חונן", חנינה בלשון יחיד), ודוק.

ה ראה מאמרי אדה"צ ענינים ח"א ד"ה "אורות המתחלפים" עמ' עג; פלח הרמון בכ"מ. וראה סוד ה' ליראיו עמ' עב הערה כא.

ו תהלים טז, ח.

ז זהר ח"א קסז, ב (וראה ראב"ע בראשית כז, יט); זהר ח"ג יא, א.

ח בראשית ו, טז.

ט ראה הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אותיות ג וט, וש"נ.

י ישעיה ט, א.

יא כנודע שהאות א היא פנימיות האות ע. ראה סדרת שיעורים בנושא החל מאייר ע"ג.

"שויתי הוי' לגנדי

תמיד" – אני רואה את השי"ת שוה אלי, לגנדי, בגובה עינים, תמיד

כשהתינוק אוחד

בזקן אביו, ואף מושך אותו בכח, האב אינו מקפיד – אדרבה, הוא משתעשע בכך

ראש וצער בגימטריא השנה, היינו שאשר-צער עולה ראש השנה!

צמצום מתוך אהבה

ממשיך הרב המגיד:

מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה (תהלים קיה, ה)... כשהתינוק אוחד בזקן אביו, אז מחמת האהבה שיש לאביו מהתינוק, מוחל לו אביו ואינו מקפיד על זה, על כן כשאנו מתפללים ממנו יתברך שירחם עלינו ושישלשל עצמו כביכול למדריגתנו, ולהתלבש בהתלבשות ממדריגה למדריגה,

תחלה "מן המצר", ואחר כך ההתלבשות "במרחב", בהתרחבות, וד"ל.

כשהתינוק אוחד בזקן אביו, ואף מושך אותו בכח, האב אינו מקפיד – אדרבה, הוא משתעשע בכך. כך, כשאנו מתפללים לה' – מושכים אלינו את 'זקנו', את יג מדות הרחמים שלו (יג תיקוני דיקנא), הוא משלשל את עצמו אלינו וכו' (כפי שמיד יתבאר).

התורה מסתיימת בהתייחסות לכח הצמצום שיש בירידה למקומנו:

ורב חסד. מבח גדול אהבה נתגדל הצמצום, לכן כתבו בכתבי האר"י זלה"ה ששם הוא גבורה, וד"ל. בראש השנה, "ראש דברך אמת"^{יב}, מאיד תיקון "ואמת"^{יג}, סוד "תרין תפוחין קדישין" (הלחיים הפנויות משערות)^{יד}. תיקון "ורב חסד" היינו שערות הדיקנא שסביב הלחיים, שהם צמצומים. בארזי^טל מבואר^ט שהאור הפנימי של תיקון "ורב חסד" הוא הגבורה דחכמה (הגבורה של פרצוף מו"ס). כלומר, דווקא האהבה הרבה

יב תהלים קיט, קס.

יג ראה פלח הרמון וירא ד"ה "והנה אשה אחת" (סא, ד).

יד זהר ח"ג קלג, ב.

טו ראה פע"ח שער הסליחות פ"ח. חסדי דוד הנאמנים ח"ו עמ' 251' 252.

זהו סוד תקיעת

שופר (לשון השתפרות והתרחבות), כמו שכתוב "תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו", מצער ה"כסה" לשמחת "יום חגנו" – "מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה"

השתלשלות כל

העולמות היינו צמצום אחר צמצום, מסך אחר מסך, הכל על מנת לצמצם את האור הגדול של העליון שיוכל להשוות את עצמו אלינו, לצמצם את האושר האין־סופי שלו, להזדהות עם הצער־מצר שלנו, וכך לרחם עלינו

לתחתון – הילד המושך בזקן אביו – היא מקור הצמצום, להשתלשל עד למקומו הוא.

השתלשלות התלבשות־השראה

"ישלשל [עצמו כביכול למדרגתנו]" לשון השתלשלות. השתלשלות כל העולמות היינו צמצום אחר צמצום, מסך אחר מסך, הכל על מנת לצמצם את האור הגדול של העליון (היינו "אל עליון"^{טז}, תיקון "אל" שהוא ראשית יג מדות הרחמים, הקודם "לרחום") שיוכל להשוות את עצמו אלינו, לצמצם את האושר האין־סופי שלו, להזדהות עם הצער־מצר שלנו, וכך לרחם עלינו. מההשתלשלות שלו אלינו – "עמו אנכי בצרה", כנ"ל – באה התלבשות שלו בנו ממש, וכך מתרחבים ועד לבואנו למרחב העצמי^{יח}. זהו סוד תקיעת שופר (לשון השתפרות והתרחבות), כמו שכתוב "תקעו בחדש

שופר בכסה ליום חגנו"^{יט}, מצער ה"כסה" לשמחת "יום חגנו" – "מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה".

הכל מתחולל בהשראת "אבינו אב הרחמן"^{כא}, רחמי האב והאם – פנימיות אבא ואמא – ו"אב הרחמים"^{כב} (פנימיות עתיק^{כג}). היינו סוד השתלשלות־התלבשות־השראה – השתלשלות ה' לרדת אלינו, התלבשותו בנו (במצר שהופך למרחב), והכל בהשראת הרחמים – סוד שלש הקבלות (קבלת הרמ"ק, קבלת האריז"ל וקבלת הבעל שם טוב)^{כד}, עד לקבלת הבעל שם טוב, תורת משיח, "תורה חדשה מאתי תצא"^{כה}, "תורת עתיקא"^{כו}, "דלית שמאלא [דין וצער] בהאי עתיקא כולא ימינא [מרחב]"^{כז}.

יט תהלים פא, ד.

כ זהו פסוק היסוד הרומז לתקיעת שופר – תקיעה בפה הצר של השופר ובקיעת הקול מהפה הרחב שלו – שגם אומרים לפני תקיעת שופר. הפסוק מחולק לשני חלקים, "מן המצר קראתי יה, ענני במרחב יה", שכל אחד מסיים בשם יה. וכן תחלת כל חלק היא כפולת שם יה, "מן" עולה ו"פ יה ו"ענני" – שהוא גם שמו של משיח, "ענני שבעה" (דברי הימים' ג, כד; וראה תנחומא תולדות יד), ובסוד "ואור עם ענני שמיא" (דניאל ז, יג), הופעת המשיח באופן של "זכו" (סנהדרין צח, א), על דרך "זכו שכניה ביניהם" (סוטה יז, א) בגילוי שם יה (י של איש זה של אשה) דווקא, וד"ל – עולה יב (ו) פעמים יה, יחס של "שלם וחצי" (שהוא הוא היחס בתוך שם יה עצמו – הי של איש הוא נקודת הצמצום והי של האשה היא סוד "רחובות הנהר", שם התגלות התענוג העצמי דעתיקא, כנ"ל, וד"ל). הכל בסוד "ביום ההוא יהיה הוי' אחד ושמו אחד" (זכריה יד, ט) – "הנסתרת להוי' אלהינו" כפי שהן במקומן וכפי שהן מתגלות במקום "הנגלת לנו ולבנינו" (דברים כט, כח), וד"ל. "מן... יה ענני... יה" עולה 300, כ"פ יה, משולש כד – מספר האותיות בפסוק.

כא נוסח ברכת "אהבת עולם".

כב ראה שעה"כ דרושי ר"ה; ופנ"ח שער תפלות ר"ה פ"ו; אוה"ת כי תשא עמ' ב'ע (ע"פ פרדס רמונים שכ"ג פ"א) – בהבדל שבין "אב הרחמן" ל"אב הרחמים".

כג ראה לקו"ת נצבים מט, ד (ע"פ פנ"ח שער הק"ש פט"ו); הגהת הרנ"ש לאוצרות חיים שער עתיק פ"ד; תורת שמואל תרכ"ז עמ' לד (וראה שם עמ' עח).

כד ראה מאמר השפלות והשמחה פע"ב. מבואר בהטבע היהודי מאמר "המודעות העתידית" עמ' מה ואילך; **בעתה אחישנה** פ"א. ובכ"מ.

כה ויקרא רבה יג, ג (ע"פ ישעיה נא, ד).

כו ראה לקו"מ יג ע"פ זהר ח"ג קנב, א.

כז זהר ח"ג קכט, א. וראה שם רפט, א; ע"ח ש"ט פ"ז;

טז בראשית יד, יחרכב ותפלת שמונה עשרה.

יז והוא סוד "אל [קל וחמר] רחום [גזרה שוה]" – יציאת המדה השניה מהמדה הראשונה ("אל רחום", אותיות אור־לחם וכו') – "אל אחד בראנו [במדת קל וחמר]" (מלאכי ב, י), ומכאן הכח להמשיך את רחמי ה' "בתוך חומרינו", כדלקמן בפנים, וד"ל.

יח ראה המשך תער"ב פרק רכב (הובא במלכות ישראל ח"ב עמ' קטו הערה נט).

"שויתי הוי לנגדי תמיד"

בהמשך דברות המגיד לראש השנה יש תורה שמתכתבת עם התורה הנ"ל^{כח}:

שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני כל אמוט. רחום הוא גזירה שוה, כי מי שהוא רחום משלשל מחשבתו בתוך המרוחם, אז הוא בשוה עם המרוחם בצערו ובחסרונו ע"כ.

החידוש כאן הוא תוספת המלה "מחשבתו", ללמד שעיקר ההשתלשלות הנ"ל – לצמצם את עצמו בבחינת "עמו אנכי בצרה" – היינו

בכח המחשבה, מתאים לתורת הבעל שם טוב ש"במקום מחשבתו של אדם שם הוא נמצא כולו"^{כט} (מחשבה דוקא, ולא דבור בלבד^ל).

עוד נוספת כאן המלה חסרון (בתורה הקודמת היה כתוב צער ודחקות). שלשת המושגים מכוונים כנגד חג"ת – חסרון בחסד (שהוא "חס דלית"^{לא}, חס על מי שאין לו והוא חסר), דחקות בגבורה (צימצום) וצער בתפארת (עיקר תחושת הרחמים, פנימיות התפארת).

הוא ממשיך במה שנתבאר לעיל (ביתר פירוט):

אך היכולת שאנו יכולים לשלשל מחשבתו יתברך בתוך חומרינו, וגם לבקש זאת מאתו, והיכן היראה. אך כי הלא כל התפלות שישתלשל

שי"ב פ"ב.

כח שם אות יג.

כט כש"ט (קה"ת) אותיות רח, רל, רפג.

ל ולפעמים מובא "במקום רצוני" כו', וכידוע בדא"ח שרצון ומחשבה קשורים בעצם (כמו הרצון ומחשבה דאנא אמלך ועוד) – הרצון הוא מחשבה עילאה. המחשבה הרצון היינו סוד פרצוף אריך אנפין (שכאן מדובר ב"ג תיקוני דיקנא שלו), פרצוף הרצון, ובפרט סוד מוחא סתימאה שבו (המאיר ביח מדות הרחמים הראשונות).

לא תקו"ז תקון כב (סז, ב); ראה לקוטי הש"ס לאריז"ל ריש מסכת אבות.

במחשבותינו, רק באהבה בוו יבוזו לו יתברך כביכול, וכמו... כשהבן אוהו בזקן אביו, מחמת אהבת הבן, לא די שאין בוין בזה לאב, אלא שיש לו שעשועים ממנו במה שהבן מושך בזקן שלו ואהבה עושה זאת שהשי"ת ב"ה משלשל בתוך מחשבתו וירחם עלינו.

ומסיים בקישור לפסוק בו פתח:

וזהו שויתי הוי' לנגדי תמיד, ר"ל שהשוה אותו יתברך בתוך מחשבתו תמיד, והוא מכח הימין, ודוק.

מחשבתו של ה' 'משתווה' בתוך המחשבה שלנו, מכח הימין דווקא – מדת אהבתו אלינו, ובשוה אליה מדת אהבתו אליו (אהבה דווקא, ולא יראה שמונעת מ'למשוך בזקן' של האבא): "שויתי הוי' לנגדי תמיד [מחשבתו בתוך מחשבתו] כי מימיני [אהבתי אליו יתברך] כל אמוט [אלא אעורר את רחמי יתברך עלי ועל כל ישראל]!"

ולסיום, ורמזו בחיבור הפסוקים: "שויתי הוי' לנגדי תמיד כי מימיני כל אמוט" (1581) עולה 17 פעמים 93, "מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה"

(1598) עולה 17 פעמים 94, וביחד 11 פעמים 289, **טב** (שרש טוב^{לב}) פעמים **טוב** ברבוע ("ברא אלהים"^{לד}), הכל "טוב מאד", כפי שמתגלה בראש השנה, היום הששי של מעשה בראשית, יום ברוא אדם (אותיות מאד), שבו נאמר "יורא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד"^{לד} – גם המצר הוא טוב, כאשר מקיימים "שויתי הוי' לנגדי תמיד", בגילוי שם הוי' ב"ה, שם הרחמים, ודוק.

לב טב ברבוע כללי עולה טוב ברבוע פרטי, כנודע.

לג בראשית א, א.

לד שם פסוק לא.

הכל "טוב מאד",
כפי שמתגלה
בראש השנה,
היום הששי של
מעשה בראשית,
יום ברוא אדם
(אותיות מאד),
שבו נאמר "יורא
אלהים את כל
אשר עשה והנה
טוב מאד"

מכתב תנחומים על פטירת הרבנית הצדקנית רבקה שפירא ע"ה

למשפחת שפירא היקרה:

זכיתי להכיר קצת את אמא, הרבנית הצדיקה רבקה ע"ה, כ"מהו"י אשה משכלת^א, שכולה מקרינה אהבה וטוב לב.

אכן, האהבה הראשונה בתורה בין איש ואשה – "הכל הולך אחר הפתיחה"^ב – היא אהבת יצחק לרבקה ("ותהי לו לאשה ויאהבה"), ומבואר דהיינו כתגובה להרגשת יצחק את אהבתה הרבה של רבקה אליו, אהבה צנועה (בלתי־מפורשת) המתאימה לאשה (שבה דוקא התנחם על הסתלקות אמו – באהבתה הצנועה של רבקה הוא הרגיש את נוכחות אמו ממשי, "האהלה שרה אמו", שאמו עמו ממשי, ובזכות אהבה זו חזרו כל ברכות הבית שהיו בזכות שרה^ג).

אח"כ רבקה אוהבת את יעקב, אהבה מבוררת דקדושה, אהבה בטהרתה שאינה תלויה בדבר, אהבה הקיימת לעד – רבקה אוהבת את יעקב בעצם, ללא שום סבה חיצונית (משא"כ "ויהאב יצחק את עשו כי ציד בפיו"^ד, "אהבה התלויה בדבר" ש"בטל דבר בטלה אהבה"). יותר מכל אשה אחרת, רבקה מגלמת את האהבה התמימה והטהורה (ועל כן מבואר בחסידות^ה שיחוד יצחק־רבקה הוא עיקר יחוד־דיווג איש ואשה בתורה).

א משלי יט, יד.

ב ע"פ פרקי דרבי אליעזר פמ"ב.

ג בראשית כד, סז.

ד ראה רש"י עה"פ. במספר סדורי שרה עולה 46 העולה רבקה (במספר סדורי) שתייה שוות לטובה. 46 היינו "האהלה", ו"שרה אמו" עולה 12 פעמים "האהלה", וממילא "האהלה שרה אמו" עולה אהבה פעמים "האהלה", אהבה פעמים שרה (במ"ס) דהיינו אהבה פעמים רבקה (במ"ס)! ר"ת "האהלה שרה אמו" אותיות אשה למפרע, שעם הכולל עולה רבקה (וכדלקמן בפנים שרבקה היא הנקודה האמצעית של תריג, העולה רבקה־אשה).

ה בראשית כה, כח.

ו אבות פ"ה מט"ז.

ז ראה לקו"ת ברכה צו, ד. ובכ"מ.

רבקה כולה (אומרת) אהבה. והסימן: **רבקה־אהבה** בהכאה פרטית (**ר** פעמים **א**, **ב** פעמים **ה**, **ק** פעמים **ב**, **ה** פעמים **ה**) עולה 435, משולש 29 ("ויהבה"), כאשר **יצחק־רבקה** בהכאה פרטית (**י** פעמים **ר**, **צ** פעמים **ב**, **ח** פעמים **ק**, **ק** פעמים **ה**) עולה 3480, 8 פעמים 435, נמצא ש־435, **רבקה־אהבה**, הוא ממוצע 8 האותיות של **יצחק־רבקה** בחשבון זה, הכל בסוד **"ויהבה"** של יצחק ורבקה!

והנה, במדרש "אשת חיל"^ח כל פסוק ב"אשת חיל" נדרש על אשה צדיקה אחרת. הפסוק של רבקה שם הוא "גַּמְלָתָהּ טוֹב וְלֹא רָע כָּל יְמֵי חַיֶּיהָ"^ט ("היג של אשת חיל", "גמלתה" לשון גמל, עליו רכבה רבקה בבואה להנשא ליצחק – **הגמל** שלה היא מעולם **התהו**, "**גמל־תהו**", אבל הוא היה גמל טוב מאד, מקור גמילות החסדים של בית אברהם, המדה בה חן אותה אליעזר, ודוק). ומפרש המדרש שם: "גמלתה טוב ולא רע כל ימי חייה" זו רבקה אמנו, שגמלה ליצחק טובה בשעה שמתה שרה אמו^י.

יש מפרשים שהכוונה לכך שבאהבתה של רבקה ליצחק היא נחמה אותו ושכחות זה חזרו הברכות של שרה כו' כנ"ל. ובלקוט מעם לועז מפרש שרבקה גמלה עם יצחק טוב בזריזותה ונחרצותה לומר (נגד רצון המשפחה) "אלר!"^{יא}, אם תרצו או לא תרצו – אני הולכת על (שידוך) זה! והנה, ידוע ש**רבקה** ועוד "**אלר!**" עולה **משיח** – זו תכונה משיחית של ילדה בת שלוש שנים, שכבר היא "אשה משכלת" ביותר (ראויה לבית אברהם, שהכיר את בוראו בגיל שלש^{יב}, "והוי ברך

ח סוף מדרש משלי.

ט משלי לא, יב.

י בראשית כד, סא־סב (וראה בסוגיא הראשונה במסכת פסחים).

יא בראשית כד, נח (וברש"י שם).

יב נדרים לב, א.

האמצעית של **רבקה** היא ^{כב}154, "**הוי' אלהינו הוי'**", עיקר היחוד של "שמע ישראל", כנודע^{כג}! "שמע ישראל גוי'" היינו מקור האהבה (**אחד** בגימטריא **אהבה**) – "שמע... אחד. ואהבת".

אמא קיימה בעצמה 'בת תשעים לשוח בשדה'^{כד}, ב"חקל תפוחין קדישין", בזמן בו "המלך בשדה"^{כה}, בחדש אלול. כ"ד אלול בפרט הוא יום השבת קדש שקדם לעולם, כשממנו "בראשית ברא" בכ"ה באלול. גם כאן רמזה האהבה של רבקה: **כד אלול** עולה 91, משולש **אהבה**. והנה, יום ההולדת של אמא, **יג (אהבה) תשרי**, עולה אהבה פעמים 71 ("**וחי בהם**") ויום ההולדת ויום ההסתלקות יחד עולים 1 פעמים **אהבה** ברבוע, **אהבה** פעמים **הוי' הוי' הוי'** (שלשת השמות של ברכת כהנים, בה מברכים בניה את העם באהבה)!

"והחי יתן אל לבו"^{כז}, להנציח אותה בלימוד מדותיה הטובות – "שנו מדותי"^{כח}, תורתי והמדות הטובות שלי^{כט} – שכל טוב ואהבה רבה.

יהי זכרה ברוך ותהא נשמתה צרורה בצרור החיים את הוי' אלהי ישראל^ל.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ומכאן ולהבא אך טוב וחסד ימצא אתכם כל הימים!

כב 613-307-154 (ל'154 אין נקודה אמצעית) עולה ג"פ (ממוצע) **משיח, רבקה אלך**!

כג ראה גם שער הכוונות דרושי ק"ש דרושים ה'ז' ובכ"מ.

כד עפ"י אבות פ"ה מכ"ב ("בן תשעים לשוח") ובראשית כד, סג ("ויצא יצחק לשוח בשדה", שם התפלל על זיווגו ופגש את רבקה).

כה לקו"ת ראה לב, א.

כו קהלת ז, ב.

כז גיטין סד, א.

כח ראה לוח "היום יום" כ"ג אלול, ובהקדמת הספר **שנו מדות**!

כט עפ"י שמואל"א כה, כט.

את אברהם בכל^{יג} – "בת היתה לו ו'בכל' שמה"^{יד}, ויש אומרים דהיינו רבקה כלתו^{טו}).

והנה, הערך הממוצע של שלוש אותיות **"אלך"** הוא **טוב**. כלומר, **"אלך"** עולה **טוב-טוב-טוב**, 'חזקה' של טוב, טוב חזק מאד, 'גמלתהו טוב' באומרה **"אלך"**! "[גמלתהו טוב] **ולא רע**" עולה **רבקה**! באומרה **"אלך"** – "הִנֵּה רִבְקָה יֵצֵאת" מהקליפות ומתעצמת עם הטוב – **"טוב ולא רע"** (העולה **חי** ברבוע)! האמירה התקיפה **"אלך"** לא היתה מעשה חד פעמי בלבד, אלא "כל ימי חייה" – כל ימי חיי חיותה על פני האדמה היא היתה בתנועה נפשית של **"אלך"**! דקדושה (וכך גם אחרי מותה, שהרי "ילכו מחיל אל חיל"^{יז}, "צדיקים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא"^{יח} – היא ממשיכה ללכת בתוקף לקראת פני משיח צדקנו).

והנה, כל הפסוק של רבקה אמנו באשת חיל – **"גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה"** – עולה ⁹⁵¹**"שמע ישראל"**! רבקה במילוי^א – **ריש**

בית קוף ה – עולה 1118, **"שמע ישראל הוי' אלהינו הוי' אחד"**! **רבקה** (307) היא הנקודה האמצעית של 613, **תריג** מצות תורתנו הקדושה, בגימטריא **משה רבינו** – היא הנקודה האמצעית של משה בעלה (כידוע הכלל שהאשה היא הנקודה האמצעית של הבעל) – כאשר הנקודה

יג בראשית כד, א.

יד ב"ב טז, ב.

טו ראה גם דורש טוב לעמו חיי שרה (ובסעודת ר"ח אב תשס"ט).

טז בראשית כד, טו.

יז ראה פלח הרמון חספות לחומש בראשית ד"ה "והנה רבקה יוצאת"; **שכינה ביניהם** פ"ד הערה יט.

יח תהלים פד, ח.

יט ע"פ ברכות סד, א; מו"ק כט, א.

כ דברים ו, ד. המרכיבים הראשוניים של 951 הם 3 ו17, נמצא "יסוד" 951 – סכום המרכיבים הראשוניים

– הוא 320, בגימטריא **רבקה אהבה**!

כא מילוי בן, כמבואר בדא"ח (הנ"ל הערה ז) שהיא עיקר סוד שם בן.

הסיפור החסידי המלבי"ם | מה שווה הפאר?

רבי מאיר לייבוש ווייזר, המלבי"ם, מגדולי פרשני המקרא והפוסקים האחרונים, נולד ב"ט באדר תקס"ט. בצעירותו נודע כעילוי מוהליו, ולמד תורה מפי אביו רבי יחיאל מיכל. בגיל שש התייתם מאביו, וגדל בבית אביו החורג, הרב לייב מוולוצ'יסק. כמו כן למד אצל הרב משה הלוי הורביץ מחבר "עמק השידים", וקבלה למד מפי רבי צבי הירש מזידיטשוב אותו העריץ מאוד (חסידי מספרים גם על מספר פגישות שהיו לו עם אדמו"ר המהר"ש ואדמו"ר הרש"ב). בשנת תקצ"ט התמנה לרב בוורשן, ובהמשך כיהן כרב בקמפן. בשנת תרי"ט מונה לרב הראשי בבוקרשט, שם הנהיג את הקהילה בתוקף, נלחם בפרצות בענייני כשרות וחינוך ועמד בעז נגד הרפורמים. בעקבות ההתנגדות שעורר גורש מרומניה בשנת תרכ"ד, ומאז נדד בין קהילות עד שהתיישב בקניגסברג. המלבי"ם נודע בעיקר בזכות פירושו הייחודי לתנ"ך, שבו שילב דיוק בלשון המקרא עם מדרשי ההלכה ועומק פרשני. נסתלק בקיב בא' בתשרי תר"מ, א' דראש השנה.

דבר כזה. למה לא? שאלוהו. הרב הרי רואה איך בתי הכנסת נראים, האם לא יפה יותר שיהיה בית כנסת יפה וחזן יפה?

אספר לכם סיפור, השיב להם המלבי"ם, שממנו תקבלו תשובה לשאלתכם: היה יהודי ת"ח ומלמד תינוקות, שהיה בעל משפחה גדולה ועני מרוב. התאלמן האיש מאשתו. בנוטיו גדלו, הגדולה שבהם הגיעה לעונת השידוכים, ובידו אין פרוטה לפורטה. נמלך המלמד בעצת ידידים, שאמרו לו לנסות את מזלו לתקופה מסוימת במולדובה שבצפון רומניה, ובפרט בבירתה יאסי. לשם באו יהודים מפליטי רוסיה ואוסטריה, וביניהם היו בעלי אמצעים שלידם היה סיכוי לפרנסה. הוא היסס, אך בלית ברירה אחרת, נסע ליאסי.

עברה תקופה ארוכה והוא לא חזר משם. ביתו הגדולה כבר הספיקה להתחתן בינתיים, ולאחר מספר שנים הבינה שכבר נפטר ונסעה ליאסי, להשתטח על קבר אביה. נסעה ליאסי, נכנסה למשרדי הקהילה היהודית ומצאה רישום על קבורת אביה.

פעם באה משלחת של עשירים אל המלבי"ם, והתחילו לספר לו שבתי הכנסת בעיר במצב גרוע. החלונות שבורים, הדלתות לא דלתות, הרצפות אינם מסודרות, הקירות סדוקים, ארונות הקודש מנוקבים. לא מתחשק לאיש להיכנס לבית הכנסת, לא לצעירים ולא למבוגרים. לכן החלטנו לבנות היכל מפואר שימשוך את הקהל לבוא, טמפל יפה עם משוררים וחזנים ועוד.

המלבי"ם הבין מיד, שמדובר בטמפל רפורמי, עם עוגב ושאר 'חידושים'... מה אתם רוצים ממני? שאלם הרב, והם ענו: אנו רוצים, שהרב ידבר לפני הקהל וישכנע את הקהל בנאומו, כדי שירימו תרומות לטובת העניין. המלבי"ם ניאות לדבריהם והסכים לדבר.

הם התפלאו מאוד על הסכמתו המיידית של הרב, כי בטוחים היו שיתנגד. ולכן הבינו שמסתתר משהו בהסכמתו. מה יגיד כבודו? שאלוהו. אנדר, ענה המלבי"ם, שלא יתנו פרוטה ושלא יעזו לעשות

היחס בין עושר וכבוד לשלום בית אמיתי עם ה' יתברך. אך בעומק יותר, ניתן לדאות זאת בביאורו למזמור "לדוד ה' אורי וישעי" הנאמר בחודש אלול ובימים הנוראים.

את תכנו הכללי של הפרק, הוא מגדיר כך: "יבאר שההשגחה נמשכת אחר הדבקות בה" (המלבי"ם מביא את דברי הרמב"ם במורה נבוכים בענין זה, אך על פי חסידות יש לפרש זאת, כי דווקא גילוי ההשגחה בהיר יותר אצל הדבקים בה' – בעוד ההשגחה עצמה נוגעת בכל פרט פרט, גם אם לא בגלוי).

לאחר מכן, המלבי"ם שב ומתייחס לכך בפסוק "אחת שאלתי מאת ה', אותה אבקש": על פי המלבי"ם, לעיתים אדם מבקש דבר מסוים מפני שאם יזכה בו יגיעו אליו גם צרכיו האחרים. אבל דוד המלך אומר: "אחת שאלתי" את קרבת ה', ורק "אותה אבקש", אין כאן בקשה לדבר אחד כדי להשיג באמצעותו דבר אחר, אלא רצון אמיתי ל"שבתי בבית ה'".

אכן, כאשר אדם דבק בה' וזוכה לגילוי אלקות בחייו, הוא גם זוכה לדאות יותר את הנהגת ה' עמו. ההשגחה אינה נשארת רק דבר שקיים מאחורי המציאות, והכול נעשה "טוב הנראה והנגלה". גם הפרנסה, הבריאות ושאר צרכי האדם אינם מנותקים ממצבו הרוחני. כאשר זוכים לדבקות בה' ולגילוי אלקות, ההשפעות הללו נמשכות בדרך ממילא. אלא שעל פי המלבי"ם (והדברים מקבלים משמעות מיוחדת כאשר זוכרים שיום פטירתו של המלבי"ם הוא ראש השנה), אין זו הסיבה שבגללה מבקש דוד המלך את הדבקות. להפך: הוא מבקש את הדבר עצמו, ומתוכו נמשכים שאר הדברים.

זוהי משמעותו העמוקה של ראש השנה: אפשר לעסוק בכל ההשפעות שעתידות להגיע בשנה הבאה, אבל "אחת שאלתי" מבקשת שנדע מהו הדבר שאנו באמת רוצים. ומתוך הבקשה הזו, כל שאר ההשפעות יכולות להימשך בדרך ממילא.

[מתוך שיעור הכנה לשנה החדשה י"א אלול תשס"ח]

הלכה הבת לשם והתפללה בדמעות על צרותיה ועניותה, והנה מרכבה כבודה מגיעה בתוכה אישה צעירה ועשירה. האישה ירדה מהמרכבה, נגשה אל אותו הקבר והחלה להתפלל... בתו של המלמד התפללה מאד, אך לאחר בירור הסתבר כי אביה נישא בשנית לאישה עשירה ביאסי, והאישה הצעירה היא בתו!

האחיות שמחו מאוד בפגישה, והצעירה הזמינה את הבכורה לביתה המפואר שהיה מלא בכל טוב. לאחר שאכלו ושתו, שאלה הצעירה את הגדולה: איך החיים אצלך? החלה האחות לבכות שנית על מר גורלה ועניותה הגדולה. ואיך את חיה עם בעלך? שאלה המארחת, והאחות ענתה: אין כמוהו לטוב. הוא כל כך מסור ונאמן לי, רק הפרנסה קשה. אך מה לעשות? המזל בידי שמים.

השיבה לה האחות הצעירה: את כל עשירותי הייתי נותנת ובלבד שיהיה לי שלום עם בעלי. הוא מקניט אותי וממרר את חיי, אז מה יש לי מכל העשירות הזו?

וסיים המלבי"ם: כך הוא הטמפל שאתם רוצים. הוא יהיה יפה ומלא כל טוב, ובאמת ימשוך אנשים. אך אם אתם חיים לא בשלום עם הבעל, מה כל זה שוה?

[מתוך 'זכרונם לברכה']

ראש השנה קרוי בחז"ל "יום הדין", ובו אנו עומדים לפני הקב"ה ומבקשים על השנה הבאה. אך באיזה דין מדובר? מקובל לפרש כי הדין הוא על מאורעות השנה הקרובה, כפי שמתבטא בפיוט "ונתנה תוקף": מי יחיה ומי ימות, מי יעני ומי יעשר... אך ישנו גם דין עמוק יותר, הנרמז בפסוק "משפט לאלהי יעקב".

בחסידות מבואר כי "משפט לאלהי יעקב" הינו משפט על האלקות שביעקב: כמה גילוי אלקות יהיה לאדם בשנה הבאה, כמה אהבת ה' ויראתו יורגשו בנפשו, ועד כמה תהיה בו דבקות בה'. נמצא שהדבר שעליו דנים בראש השנה, בעומק, הוא לא רק מה יהיה לאדם, אלא כיצד תהיה נוכחות ה' בחייו.

והנה, המלבי"ם מבהיר במשלו המחודד, מהו

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

מענה לעדכון על התפלות

והמבצעים בראש השנה ויום

כיפור בגרעין תל אביב ועל

ההתרגשות מהרצון של עם

ישראל להתחבר לה':

גם אותי זה מרגש – "[אשר יחדו נמתיק סוד] בבית אלהים נהלך ברגש"! "ברגש" פירושו ביחד (מקביל ל"יחדו נמתיק סוד") – 'מתקדמים ביחד', ברגש, ובכך מבטלים את ה"למה רגשו גוים", כאשר "יושב בשמים [שבתוכנו] ישחק" שחוק אחד גדול ויזדקק בבת ראש ויבדא את העולם מחדש, וד"ל. שנה טובה ומתוקה (נמתיק סוד)!

בעיות בשליחות חינוכית

ברוך ה' אני עוסק בחינוך מתוך ידיעה כמה מעלות טובות יש בשליחות הנפלאה הזו וגם זכיתי לראות עם השנים ברכה בעמלי בפירות הטובים שצומחים. עם זאת, החינוך שואב ממני כוחות רבים ואני מתמודד עם לא מעט בעיות ותסכולים ומרגיש שחיקה. אחת הבעיות העיקריות היא חוסר סבלנות כלפי הילדים, שנראה לי ממש מזיק לילדים. כל זה בלי

להתייחס לעובדה שיש באמת אתגרים חינוכיים שאיני יודע לתת להם מענה, ושחינוך מצריך דוגמה אישית...

האם עליי להחליף את השליחות שלי? אם לא – ואני באמת לא מנסה לברוח – אני זקוק לעצה ותושיה לתיקון הבעיות שלי בתחום החינוך.

מענה:

מוסבר ב'כללי החינוך וההדרכה' של הרבי הריי"צ שיש לעבוד בכל פעם רק על תכונה אחת עד שמתקנים אותה ורק אח"כ לעבור למשהו אחר. לדוגמה, אם עיקר הבעיה זו סבלנות כלפי התלמידים, אל תחשוב על שום בעיה אחרת, רק תעבוד ותתפלל שתהיה לך סבלנות וה' יעזור! כתיבה וחתומה טובה לשנה טובה ומתוקה!

שאלת המשך:

בפשטות בעיית הסבלנות נגזרת מהבעיה האמיתית הראשונה שצינתי – חוסרי-כח – ותחושת השחיקה ניזונית ממנה ומזינה אותה חזרה. האם להתעלם מהכל ורק לנסות לעבוד על בעיית חוסר הסבלנות ולהתפלל על זה? ומהי

ה'עבודה' על כך? אם סבלנות היא רק דוגמה, קשה לי להבחין ולזהות את הבעיה הדחופה ביותר לטיפול כרגע (במיוחד כאשר מרגיש לי שאני עצמי הבעיה... והסבלנות היא רק סימפטום משמעותי).

מענה:

סבלנות כוללת גם כלפי עצמך, הגם שעיקר העבודה היא בכיתה. הדרך לתיקון היא תפלה שה' יעזור, גם צדקה, והעיקר רצון חזק לעדן את עצמך במדה זו.

ייקור הזמן בראש השנה

האם ייקור הזמן בראש השנה [המפורט בשיחות ומכתבי כ"ק אדמו"ר מוהריי"ץ] לאמירת תהלים, הינו לבר מזמני הלימוד [דא"ח ונגלה]? והאם ניתן לייקר את הזמן בשביל לנגן ניגונים במקום התהלים [בדומה למה שהיה מעדיף לעשות ה'באר מים חיים' לגבי יום השבת – לנגן במשך כל המעט-לעת – לולי היה לו חוש בנגינה (ולכאורה כך נהג הרבי שנה אחת ביו"כ, כידוע הסיפור שסיפר על הניגון "אנעים זמירות" שמקובל שמדובר ברבי בעצמו)?

פתיח: אהבה!

השנה היא רגע השיא, המותח ביותר, במעמד ההכתרה. קולו הפשוט של השופר המרעיד את השקט המחלט יכריז בקול: "ה' מלך עולם ועד!"

כאן פארום

חיים ושלוה הם זוג משמים. תמיד ביחד. אני חושב שהקשר ביניהם התחיל עוד לפני שהתחיל לצוץ הזכרון שלהם. ההורים שלהם חברים טובים, יחד היו במעון, יחד צעדו לגן ויחד עלו לכיתה א, שם התישבו כמובן יחד, אחד לצדו של השני. גם מחוץ לספסל הלימודים כלם יודעים: חיים ושלוה לא נפרדים. בלימוד למבחנים, במשחקי המגרש, במבצעים השכונתיים – תמיד יחד. אצלנו בכיתה תמיד מתבדחים: "החיים

<<<

שלוה ילדים!

חדש אלו מסתמים ועמו ננעלת שנת תשפ"ו. לאחר חדש שלם בו יצא המלך לקראתנו אל השדה הוא שוב נכנס פנימה, אל הארמון, לקראת פתיחתה של שנת תשפ"ז. האם הוא חוזר שם לעסקיו? האם הוא ממשיך מאותה נקודה בה עצר לפני חדש? ומה בכלל קורה איתנו מאותו רגע? אנחנו נשארים בחוץ?

ממש לא. בארמון מתחיל משהו חדש. מה שהיה עד היום כבר שינוי לעבה, לשנה שחלפה. ראש השנה הוא יום הכתרת ה' למלך על העולם כלו ואנו מזמנים לקחת חלק פעיל בטכס ההכתרה. תקיעת השופר ביום ראש

לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

מענה:

שופר (וכן הלכות שופר). כדאי לסיים לפחות פעם אחת את כל התהלים בשני הימים. שנה טובה ומתוקה!

להרבות לגנן גם ברעוא דרעיון של היום הראשון וגם בסדר ניגונים של היום השני. יש ללמוד דא"ח על ר"ה ותקיעת

הצמח-צדק, שיום הולדתו חל בערב ר"ה, דיבר על יוקר הניגון ברעוא דרעיון, נמצא שהשנה [שראש השנה חל בשבת] יש

והשלום אהבו".

הם פתאום מממש נפתחו אחד אל השני. כעבר שנה, כשחזרה המשפחה לעיר והשנים חזרו להיות צמד חמד, זה כבר היה משהו אחר לגמרי...

צבאיק'ס אָפּע רחוקים

למה אני מספר לכם על פרשית חיים ושלום? כי מה שעבר עליהם דומה לתהליך שארע ביום ראש השנה הראשון בעולם, היום בו נברא אדם הראשון. חז"ל מלמדים אותנו כי אדם וחוה נבראו יחד, זוג משמים, ביום הששי לבריאה, אבל ה'יחד' הזה היה קצת משנה – הם נבראו מחברים גב אל גב. מממש נפלא, לא? בצורה זו הם תמיד יחד, לא נפרדים לעולם, כי לכל מקום שהאחד הולך השני תמיד יהיה לצדו. ממש אישיות אחת! אתם מבינים שזה לא זה... מה שונה להיות ביחד כשלא רואים אחד את הפנים של השני? איך אפשר כך לדעת מה הוא מרגיש?

פני'רה

ואז הפיל ה' על האדם תרדמה ותוך כדי השנה העמקה שלו הוא ערוך נתוח מהיר והפריד ביניהם. להפרידה הזו קוראים 'נסירה'. כמו גם מסור... חוה ננסרה והפרידה מאדם הראשון וכעת הם נצבים כשתי בריות נפרדות – איש ואשה. כעת הם גם רחוקים אחד מהשני. זה עומד כאן והשני שם.

כך זרם לו בנעימים הקשר בין השנים, עד שיום בהיר אחד... המשפחה של חיים עברה דירה. זה קרה לפני שנה, כשאבא שלו קבל במסגרת השליחות החנוכית שלו תפקיד זמני בעיר מרחקת, והם נאלצו לעקד ולהעביר את מושבם אליה. "אל דאגה, זה רק לשנה אחת", נסה חיים להרגיע את שלום, אבל אפלו את עצמו לא כל כך הצליח...

הפרידה לא הייתה קלה, בתקופה הראשונה שלום היה נראה מנתק לגמרי, מסרב להשלים עם העבדות, וכך גם חיים, הרחק אי-שם. "איך אני מסתדר בלעדיו?", הרהרו השנים לעצמם. לאחר תקופה של בדידות החליטו לעשות מעשה. חיים הרים טלפון לשלום. אף פעם הם לא עשו את זה. עד היום פשוט היו ביחד, בלי הרבה דבורים, כך שמעבר לשיחות קצרות וענייניות של קביעת זמן או מקום לא עשו שמוש במכשיר. אבל כעת נפתח הערוץ הזה ביניהם.

מה אמר לכם? בשיחות ביניהם היה משהו אחר. אולי מפתיע, אבל דווקא השיחות ממרחק גרמו להם להפיר יותר טוב אחד את השני. למשל, על הפחדים שלהם הם אף פעם לא דברו. בטח שהיו להם, למי אין? אלא שכל עוד היו ביחד הרגישו בטוחים אחד בצל השני, ולכן לא מצאו כל ענין לדבר על הנושא האישי הזה. אבל כעת, מרחוק,

ראש השנה, אבל זה לא הכל. הספור לא הסתיים שם. ה' יתברך בורא את העולם בכל רגע מחדש, ובראש השנה זה קורה עם תשומת לב מיוחדת.

בשנה שעברה השתדלנו לעבד את ה', לקיים את המצוות וללכת בדרך טובות. אבל השנה הבאה עלינו לטובה הולכת להיות משהו אחר, יותר קרובה לגאולה! כדי לעבד אל השנה הבאה, החדשה, ואל מה שטומן לנו ה' יתברך בתוכה – אנו צריכים קצת לשפך את מה שהיה. קצת להרדם...

תקיעת השופר מעוררת את כלנו. היא מעוררת אותנו לתשובה, להסתובב עם הפנים קדימה, לחזר ולהזכר לשם איזו מטרה הגענו לעולם ולהתקשר שוב מחדש אל ה'. אבל לא רק אותנו מעוררת התקיעה. היא מעוררת כביכול אצל ה' את החשק לשוב ולרצות אותנו מחדש, להסתובב עם הפנים אלינו. לא כמו בשנה שעברה. משהו חדש לגמרי! שנופה בראש השנה להתעוררות ולהתחדשות!

בתיבה וְחִתִּימָה טובה!

נ?

במצב החדש יכול כל אחד מהם לעסוק בענייני השונים, האחד ללכת לאכל והשני לשבת ולקרא, וזאת בלי להיות יחד. לכאורה קרה כאן דבר נורא. האם הם כבר אינם קשורים אחד לשני? האם המרחק הפריד ביניהם?

האמת היא שלא. רק עכשו הם יכולים להתבונן אחד בפניו של השני ולהתרשם ממה שמתרחש בתוכו. האם הוא שמח? האם הוא טרוד ממה שהוא? אולי הוא כועס עלי? את כל זה אפשר לדעת רק כאשר רואים את הפנים של השני.

למעשה, כמו חיים ושלום, המרחק הביא לתוצאה הפוכה. דווקא המרחק גורם להם להפיר יותר אחד את השני ולהיות בסופו של דבר קשורים יותר. פעת הם לא רק ביחד מבחוץ, הם מכירים אחד את השני גם מבפנים. כאשר יחזרו השנים להפגש – יהיה המפגש ביניהם גדול שבעתים!

תק'את פלאור

ואיך כל זה קשור לראש השנה? טוב, כבר אמרנו שאדם הראשון נברא ביום

bit.ly/razi-ge
058-672-9270

יצא לאור
רזי חסידות לילדים

שני כרכים של מאמרים נבחרים מנפלאות
על סדר פרשות השבוע

ב"ח

שנת תשפ"ז היא הזדמנות-פז!

היא הזדמנות חדשה. ראש־השנה הוא הזדמנות לשינוי־ראש, ליציאה לדרך חדשה, וימי השנה – שנה תמימה, הכוללת **שכינה** ימים – מחכים שיוציאו מהכח אל הפועל את כל מה שטמון בהם, שיכתבו בהם את הסיפור של השנה הבאה עלינו לטובה.

רמזי **תשפ"ז** (787) הם סימני־דרך להזדמנויות השנה: שנת **"ושמחת בחגך"**, שהיום הראשון שלה מאחד מנוחה־ושמחה של שבת, היא שנה של שמחה חגיגית; שנה עם כח לגלות בלב **רצון־אמת** ולחתור לממש אותו בשמחה וברענונות של **"זית רענן"**; שנת תיקון סבלני, של **"אֶרֶץ אֲפִים"** ו**"אֶרֶץ רוח"**, לכלל, בתיקון ה**"חשן משפט"**, ולפרט, בבטול העלם־הרע, עליו מביאים **אשם תלוי**, ובמציאת דרך תשובה גם כשהיא נסתרת, בסוד **"הנותן בים דרך"**; מתוך כל העבודה הזו נזכה, בעזרת ה', ל**"הַנֶּזֶק הָרָה וְיִלְדָתָּ בֶן"** – הריון ולידה של משיח צדקנו.

בגליון החדש, לצד מאמר מפורט על רמזי השנה החדשה, מופיע שיעור מרכזי שנותן מבט חדש ומעמיק על כל ההיסטוריה היהודית – מהאבות ועד משיח – כרצף של עשר תקופות, עשרה שינויים גדולים באורח החיים היהודי. זיהוי המהלך הפנימי שחוזר את הכל פותח את הראש להבנת השאיפה לימות המשיח – שאיפה להביא לידי ביטוי מתוקן את האנרכיזם היהודי הטבעי – ומאיר מחדש גם את עבודת המלכת ה' בראש השנה.

גליון גדוש, מאתגר ומרענן, שמוליך אותנו אל הזדמנויות הפז של שנת תשפ"ז – כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה!

להצטרפות למפיצי נפלאות:

itiel@pnimi.org.il

bit.ly/niflaot-85

052-4295164 או סקרו:

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:

073-3718719 – המספר פתוח לניידים כשרים